

VVJ en AVBB hebben nieuwe raden van bestuur
Lieven Van Assche neemt fotojournalisten op sleeptouw
Dirk Tieleman (71): 'De moderne informatievloed overmant me soms'
Berichten in de multi-etnisch-culturele samenleving
En een materiële vergissing is niet noodzakelijk een deontologische fout

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 145 - 24 maart 2011 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
Nieuwe bestuursraad VVJ verenigt oud en nieuw	4
Minder buitenlands nieuws op de Vlaamse tv	5
Tarieven freelancers blijven veel te laag	6
Lieven Van Assche blaast VVBJ nieuw leven in	7
Dirk Tieleman: 70 en springlevend	8-9
REEKS 'VOORBIJ HET CLICHÉ' (5)	
Berichten in de etnisch-diverse samenleving	10-11
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
VMMa (<i>Mijn Restaurant</i>) c/ <i>Clint.be</i>	12-13
Orde Vlaamse Balies c/ <i>Het Belang van Limburg</i>	13-14
Defensie minister De Crem c/ <i>Het Nieuwsblad</i>	14-19
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Ruben Steegen (<i>HBVL</i>) ontmaskerde Basta	15
REEKS 'KLEIN LEXICON VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK' (2)	
Van bang tot brousse	16-17-18
ONDER EMBARGO	19

Uw beroepsvereniging is opnieuw voor vier jaar doorgestart. Daarvoor staan de nieuwe bestuursraden garant die op 26 februari werden verkozen voor zowel de VVJ als de federale AVBB. Verslag van de Algemene Ledenvergadering in dit nummer. Op de coverfoto bekommen Lisbeth Moons, Marleen Sluydts en Ivan Declercq van het VVJ-secretariaat zich alvast om de inschrijvingen voor de AV. Op onderstaand beeld een overzicht van het afsluitende AVBB-panel met, van links naar rechts, Martine Simonis (nationaal secretaris AJP/AVBB), Marc Chamut (uittredend voorzitter AJP/AVBB), Marc Van de Looverbosch (voorzitter VVJ/AVBB), Frans Wauters (secretaris-penningmeester VVJ/AVBB) en Pol Deltour (nationaal secretaris VVJ/AVBB). (Foto Robert Van Den Brugge)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

 Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

WERK AAN DE WINKEL

Een druk bijgewoonde algemene ledenvergadering, dat geeft altijd verse moed om te (her)beginnen. Dank voor het vertrouwen in de voorzitter. Ik beloof om de volgende 4 jaar mijn uiterste best te doen voor u allen in het belang van iedereen. Op de ledenvergadering was ook kritiek te horen op de standpunten die we soms innemen over wat er fout loopt in de media. Dat raakt een gevoelige snaar en we zullen daar in de toekomst beter mee rekening houden.

Welkom, van harte welkom aan alle nieuwe leden van de raad van bestuur. Als ploeg zullen we proberen uit te zoeken wat de beste manier is om de VVJ te positioneren en te spreken namens de 2500 leden. We moeten vooral oog hebben voor kwaliteit, en dit op verschillende domeinen.

Kwaliteit van de berichtgeving: de recent bijgewerkte beroepscode is daarbij de leidraad.

Kwaliteit van de journalist: die moet, goed opgeleid, zijn of haar werk kunnen doen. Dat veronderstelt dan wel dat de mediahuizen de journalisten daartoe de kans geven en op een transparante manier omgaan met hun redacties.

Kwaliteit ook van de werkomstandigheden. In heel wat mediahuizen zijn die goed. Maar bij een aantal andere laten die veel te wensen over. Nogal wat jonge beginnende journalisten werken in nepstatuten tegen bedenkelijke voorwaarden. Goede journalistiek heeft nochtans haar prijs, kwaliteit is niet gratis. Om maar te zwijgen over de wantoestanden bij heel wat freelancers.

Werk genoeg aan de winkel dus. Als nieuwe bestuursploeg staan we in elk geval klaar om de zaken aan te pakken. Zijn er opmerkingen, vragen of kritiek, aarzel alleszins niet om die aan ons door te spelen.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

CONTINUITEIT EN VERJONGING IN NIEUWE BESTUURSRAAD VVJ

Pol Deltour

De VVJ en de federale AVBB hebben een nieuw bestuur gekozen voor de volgende vier jaar. Marc Van de Looverbosch (VRT-radio), Hubert Van Humbeeck (Knack) en Frans Wauters (JAM) zijn herbevestigd als respectievelijk voorzitter, ondervoorzitter en secretaris-penningmeester.

De nieuwe Raad van Bestuur voor de periode 2011-2015 omvat 19 leden. In grote lijnen is hij een voortzetting van de vorige Bestuursraad, nog versterkt met vijf nieuwe leden:

Hans Brockmans (*Trends*), Wouter Bruyns (*VTM*), Filip De Rycke (*TV Brussel*), Monica Moritz (freelance programmamaker) en Lieven Van Assche (freelance fotojournalist en voorzitter Vereniging van Beeldjournalisten). Linda Dewin (*VRT-tv*) en Herwin Heyman (*zelfstandig videojournalist*), die deel uitmaakten van het vorige bestuur, waren niet langer kandidaat. Aan Franstalige zijde is François Ryckmans (*RTBF-radio*) als voorzitter gekozen. Hij volgt Marc Chamut op die intussen voorzitter van de Franstalige Conseil de Déontologie is geworden. Met Marc Van de Looverbosch en François Ryckmans is het voorzitterschap van de federale AVBB nu in handen van twee openbare radio-omroepjournalisten.

Het voorzitterschap van de AVBB is de komende vier jaar in handen van Marc Van de Looverbosch (VVJ, rechts op de foto) en François Ryckmans (voorzitter AJP). (Foto Robert Van Den Brugge)

De VVJ boog zich op haar algemene ledenvergadering ook nog over diverse actuele uitdagingen, en hoe daarop in te gaan met de beroepsunie. De slechte betaling van freelancers kwam aan bod, en de barslechte vergoeding voor fotojournalistiek in het bijzonder. Herhaaldelijk kwam ook de vrees naar voren dat de actuele vergoeding van zelfstandige journalisten in de vorm van auteursrechten velen nog zuur zal opbreken. Het blijft tot nader order immers hoogst onduidelijk of fiscus en RSVZ deze vergoedingswijze zullen aanvaarden.

Voor vaste journalisten blijft de werkdruk een probleem, en met name de toenemende onmogelijkheid om vakantie of recuper verlof op te nemen. Een andere vaststel-

ling betrof het teveel aan journalistieke opleidingen op dit ogenblik, wat door de grote uitstroom van kandidaten de bestaande werkvoorwaarden onder druk zet.

Een sterke getuigenis kwam van twee jonge journalisten die lange tijd als uitzendkracht werkten voor de regionale omroep RTV. Zij bekochten hun protest tegen de slechte behandeling met ontslag. De VVJ verzet zich met de betrokken journalisten tegen het overdadig gebruik van het interimstatuut in de journalistiek, tegen de al te lange duurtijd van de contracten, en tegen de ondermaatse salariering, die soms onder de sectorbarema's en zelfs het wettelijke minimumloon ligt. Vanuit diverse hoeken werd nog aangedrongen op een herwaardering van de officiële perskaart, dit in het licht van het almaar groeiende aantal mensen dat zich op het terrein als journalist profileert. De VVJ plant in dit verband een mobilisatiecampagne bij overheden en private organisaties.

De algemene ledenvergaderingen keurden tot slot de rekeningen en begrotingen van de VVJ en de AVBB goed. Voor de VVJ werd in 2010 een financieel overschot genoteerd. De komende jaren dienen zich minder rooskleurig aan, want dan moeten de aankoop en inrichting van een pand in de Brusselse Zennestraat al deels worden gefinancierd. De verhuizing is voorlopig gepland voor de lente van 2012. De VVJ koopt het pand in de Zennestraat aan samen met de JAM (Journalisten Auteurs Maatschappij) en de Franstalige zustervereniging AJP, dit in functie van een rationalisering van de middelen en mogelijkheden.

RAAD VAN BESTUUR VVJ 2011-2015

Voorzitter: Marc VAN DE LOOVERBOSCH (*VRT-radio*)

Ondervoorzitter: Hubert VAN HUMBEECK (*Knack*)

Secretaris-penningmeester: Frans WAUTERS (*JAM*)

- Hans BROCKMANS (*Trends*)
- Wouter BRUYNS (*VTM, freelance*)
- Filip DE RYCKE (*TV Brussel*)
- Luc DE SMET (*VRT, freelance*)
- Farid EL MABROUK (*Belga*)
- Marc GOOSSENS (*freelance*)
- William LAENEN (*VRT*)
- Monica MORITZ (*freelance programmamaker*)
- Luc STANDAERT (*Het Belang van Limburg*)
- Denise VAN DEN BROECK (*freelance, internetjournalist*)
- Bert VAN DEN BROUCKE (*fotojournalist Photonews*)
- Lieven VAN ASSCHE (*freelance fotojournalist*)
- Marc VAN IMPE (*freelance*)
- Walter VANDERSTUKKEN (*Videohouse*)
- Luc VANHEERENTALS (*freelance*)
- Danny VILEYN (*Brussel Deze Week*)

RAAD VAN BESTUUR AVBB 2011-2015

- Marc VAN DE LOOVERBOSCH (*VRT-radio*)

- Hubert VAN HUMBEECK (*Knack*)

- Frans WAUTERS (*JAM*)

- Monica MORITZ (*freelance programmamaker*)

- Marc VAN IMPE (*freelance*)

- Luc VANHEERENTALS (*freelance*)

- François RYCKMANS (*RTBF-radio*)

- Mehmet KOKSAL (*freelance*)

- Albert JALLET (*Vers L'Avenir*)

- Gabrielle LEFEBVRE (*Le Soir*)

- Mejreme PARLLAKU (*Belga*)

- Roger PINT (*BRF*)

'BUITENLANDS NIEUWS VERDWIJNT VAN DE RADAR'

Luc Vanheerentals

Het meest opmerkelijke resultaat van de jongste nieuwsmonitoring door het Elektronisch Nieuwsarchief is dat het buitenland almaar minder aan bod komt in de nieuwsuitzendingen van Eén en VTM.

Het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA) analyseert sinds januari 2003 de dagelijkse nieuwsuitzendingen van 19 uur op Eén (VRT) en VTM. Criteria daarbij zijn het thema en de duurtijd van de items, actoren die aan bod komen, beeldverslagen, de lengte van interviews met politici... Het ENA wordt grotendeels gefinancierd door de Vlaamse Mediaminister en is een samenwerkingsverband van de universiteiten van Antwerpen en Leuven met als promotoren de politologen Stefaan Walgrave (UA) en Marc Hooghe (KUL).

Intussen verzamelden de onderzoekers informatie over meer dan 6.000 nieuwsuitzendingen. Die schat aan gegevens levert met de regelmaat van een klok ook boeiende publicaties op. Zo heeft het meest recente rapport de veelzeggende titel: *'Vlaamse televisiejournals: het buitenland verdwijnt van de radar'*.

"Als we naar het puur buitenlands nieuws kijken, zien we zowel op Eén als op VTM een duidelijke en quasi lineaire daling sinds 2003", schrijven de auteurs. "De daling is voor beide zenders significant en structureel en kan dus niet aan een toevalsfluctuatie worden toegeschreven." Bij de openbare omroep daalt in de periode 2003-2010 het tijdsaandeel van buitenlands nieuws van circa 33 tot 27 procent. Bij VTM gaat het om een daling van 26 tot 16 procent.

Opvallend is ook dat bij VTM meer dan bij Eén het buitenlands nieuws gelinkt is aan België. Het land dat bij beide zenders het meest aan bod komt in het buitenlands nieuws is de VS (25,1 procent), gevolgd door onze buurlanden Frankrijk (6,5 procent), Nederland (5,5 procent) en het Verenigd Koninkrijk (5,4 procent). Voor Latijns-Amerika en Afrika is er zo goed als geen aandacht. De buitenlandse onderwerpen zijn overigens vaak thematisch ook beperkt. Meestal gaat het over oorlog, criminaliteit, politiek en rampen.

Marc Hooghe: "Ondanks het feit dat het buitenland constant belangrijker wordt voor een land als België – denken we maar aan de EU die het economisch beleid van ons land voor een groot deel overneemt – is er hier minder interesse voor bij de programmamakers. Je zou echter net het tegenovergestelde verwachten als je ervan uitgaat dat nieuwsmakers ons in de eerste plaats het meest belangrijke nieuws dienen voor te schotelen. In de plaats daarvan gaat men blijkbaar liever gezellig onder de kerktoren naar nieuws speuren, waarbij je je kan afvragen of het nieuws op die manier niet meer naar entertainment neigt. Het buitenland kan echter vaak ook inspirerend werken. Een land als Canada bijvoorbeeld heeft met de Franstalige provincie Quebec net hetzelfde commu-

nautair conflict meegemaakt als wij nu, maar ook dit land komt nooit aan bod in de nieuwsuitzendingen."

Veel politiek, nog meer crimi

Een andere opvallende conclusie uit het jongste ENA-onderzoek is dat de journaals in vergelijking met andere zenders veel berichten over politiek. In de periode 2003-2010 komt die rubriek met 12 procent van de tijd op de tweede plaats na criminaliteit (17,8 procent).

Tot 2007 komt politiek nieuws iets meer aan bod op Eén dan op VTM, maar de evoluties lopen tot dan gelijk. Na 2007 blijft de interesse bij Eén op hetzelfde niveau hangen, en zet VTM de politieke verslaggeving op een lager pitje.

Criminaliteit blijft voor beide zenders de belangrijkste nieuwsrubriek. VTM besteedt hier systematisch 5 procent meer tijd aan dan Eén. Er is in de verslaggeving over criminaliteit vooral aandacht voor de zwaarste misdrijven, zoals moorden en moordpogingen. In een steekproef onder zenders in elf westerse landen over de periode 2006-2007, komt VTM wat criminaliteitsberichtgeving op de vierde plaats, terwijl Eén in de tweede helft van de lijst voorkomt. De laatste jaren is er op beide zenders overigens een stijgende interesse voor cultuuritems, waarbij VTM meer populaire en lichtere onderwerpen behandelt dan Eén.

"Dit soort onderzoek deden we vroeger enkel met krantenartikels", aldus nog Marc Hooghe. "Televisie is voor de meeste mensen echter een veel belangrijkere informatiebron."

Niet dat de onderzoekers daarom door de tv-omroepen zomaar in de armen worden gesloten. Zo wees de VRT met betrekking tot de vermeende achteruitgang van het buitenlandse nieuws op het 'topjaar' dat 2003 is geweest door de Irakoorlog.

Professor Hooghe: "Om discussie over onze vaststellingen uit te sluiten verzamelen we alleen data over zaken die objectief meetbaar zijn. Tegelijk vermijden we subjectieve uitspraken over de kwaliteit van het nieuws. Onze vaststellingen zijn vanzelfsprekend echter ook inhoudelijk relevant. Zo meten we bijvoorbeeld de lengte van de zinnen die politici tijdens interviews kunnen uitspreken, wat een indicator is van hun mogelijkheid om inhoud te geven aan wat ze zeggen. Wat we onderzoeken is trouwens zeer uiteenlopend. Zo kunnen we ook uitspraken doen over diversiteitsaspecten, bijvoorbeeld door te meten naar de mate waarin allochtonen aan bod komen in de uitzendingen."

Tokio, 14 maart 2011. (Foto Torin Boyd/Polaris/PhotoNews)

HET CYNISCHE LOT VAN (TE) VEEL FREELANCERS

Ivan Declercq
Adviseur freelancejournalisten VVJ

Dagelijks beantwoordt de VVJ telefonisch en via mails de vragen van freelancers over auteursrechten, inkomstenbelasting en btw, of klachten over een onfatsoenlijke behandeling door de media waarvoor ze werken. Dat blijft een weinig fraai beeld opleveren van het lot van al te veel zelfstandige collega's.

Bij zelfstandige journalisten klinkt heel vaak de kritiek: 'Wat doet de VVJ eigenlijk voor ons?' Jammer genoeg stuiten we in ons werk ook snel op de grenzen van het mogelijke. Wat doe je immers tegen mediahuizen die belachelijk lage bedragen neertellen voor foto's en krantenartikelen – zeker nu we wettelijk niets in handen hebben om daartegen op te treden en zelfstandigen ook niet de syndicale slagkracht hebben van een klassieke vakbond? En ook belangrijk: wat moet de VVJ als zoveel freelancers zelf bereid zijn zich uit de naad te werken voor peanuts? De tarieven die freelancers ons af en toe doorsturen zijn soms hemeltergend.

Bij **Concentra (Gazet van Antwerpen, Belang van Limburg, Jet magazines)** is eind vorig jaar een nieuwe tarievenstructuur uitgewerkt die talrijke correspondenten de stuipen op het lijf heeft gejaagd. Jarenlang hadden we weinig klachten uit Concentra-hoek gehoord, maar binnen een tijdsbestek van drie weken hingen plots een pak medewerkers aan de telefoon. Er werd zelfs geopperd dat men 30% minder zou verdienen in de nieuwe structuur. De VVJ is begin januari naar Linkeroever getrokken voor een gesprek. Daar werd ons op het hart gedrukt dat er weliswaar een ander systeem van honoreren was uitgewerkt, maar dat de medewerkers op het eind van de rit in principe hetzelfde zouden verdienen als in het verleden. Tegen april zou worden bekeken of dat inderdaad ook het geval is.

Wij houden in elk geval de vinger aan de pols en we zullen na april rigoureuus nagaan of de freelancers van Concentra er nu op achteruit zijn gegaan of niet. Blijft natuurlijk dat tarieven van € 0,60 à € 0,90 per regel van 62 tekens en € 9 à € 12 voor een foto louter thuishoren in de hobby sfeer. En zoals een Concentra-coördinator aan een potentiële medewerker meldde: in de nieuwe regeling is geen aparte kilometervergoeding meer, alles zit inbegrepen in dit enkele tarief. Ook voor het volgen van een gemeenteraad is er trouwens geen minimumvergoeding meer.

Het Nieuwsblad (Corelio) heeft zich al jaren laten kennen als een krant die jonge mensen ronselt voor peanuts, maar wel verwacht dat ze in hun regio freelance 7 dagen op 7, 24 uur op 24 inzetbaar zijn. En o wee wie daarover zijn beklag doet. Wat staat daar tegenover? Tarieven die gaan van € 1 voor een aankondiging, over € 4 voor een kort nieuwsbericht, € 10 voor een uitgewerkt nieuwsbericht, € 15 voor een uitgewerkt verslag van een rechtbankzitting en € 30 voor een reportage "die opvalt door hoge nieuwswaarde". Een stuk van 3.000 tekens mag € 20 kosten. Ruim twee jaar geleden kregen freelancefotografen van **Het Nieuwsblad** te horen dat hun tarieven zouden worden gehalveerd: een foto was voortaan nog maar € 16 waard. In december 2008 hebben tientallen fotografen even het werk neergelegd, maar uiteindelijk bleek de boycot niet vol te houden.

Diverse studenten zijn benaderd voor de nieuwsvoorziening over hun woonplaats op de website van **Het Nieuwsblad**. Honorerings? "Euh, dat is gratis, want studenten kunnen niet als

zelfstandige werken", kregen ze te horen. Kan het nog cynischer?

Een sterke concurrent inzake cynisme is **Het Wekelijks Nieuws (Roularta)**. Een medewerker die het probeert te rooien als voltijds zelfstandige krijgt voor onderschriften en kleine stukjes (minder dan 750 tekens) € 1,25 à € 6. Artikels van 2.000 à 3.000 tekens leveren € 15,75 op. Meest 'lucratief' zijn de 'bedrijfsreportages' van ruim 3.000 tekens plus kaderstuk: € 26,25. Van die medewerker wordt geëist dat hij continu inzetbaar is en dat hij bereid is 40-50 kilometer te rijden om een foto te maken, waarvoor hij dan € 7,50 krijgt. Na een dodelijk ongeval moet hij van zijn redactiechef gaan aankloppen ("niet telefoneren, want dan haken ze af") bij nabestaanden. Doet niemand open, dan moet hij maar terugkeren, tot iemand de deur opent. Zo'n 140 km gereden en geen resultaat? Jammer, geen centen, zelfs geen kilometervergoeding.

Komt daar nog bij dat de meeste uitgevers hun freelancers volledig in auteursrechten uitbetalen, wat op het eerste gezicht meer netto oplevert – nou ja: nog geen € 500 voor elf foto's en een veertigtal stukjes tekst in **Het Wekelijks Nieuws** – maar wel het risico inhoudt dat de fiscus en het RSVZ (sociale zekerheid zelfstandigen) over afzienbare tijd komen aankloppen voor achterstallige betalingen...

Wederhoor

Misschien krijgen wij bij de VVJ alleen de ergste situaties te horen, de tientallen freelancers die als slaafjes worden uitgebuit, en valt het in het algemeen toch beter mee. Dus hebben we eind december vorig jaar alle hoofdredacties van de algemene nieuwsmedia aangeschreven met de vraag naar hun honorering van zelfstandige journalisten.

Welgeteld negen hoofdredacteurs hebben gereageerd met vermelding van hun tarief of de mededeling dat ze niet met freelancers werken: *VRT-nieuwsdienst, Videohouse, Knack, Lloyd, TV Brussel, Q-Music - Joe fm - Belga Audio, Brussel Deze Week, Nieuwsblad van Geel en De Rand. Humo* antwoordde dat er geen eenheidstarief is voor freelancers. "Het varieert te veel om van een tarievenstructuur te spreken."

Een paar anderen wilde weten waarvoor we die gegevens nodig hadden en of we die zouden openbaar maken. Het antwoord was: we willen geen eenzijdig beeld, wel een zo goed mogelijk zicht op de gangbare praktijk voor freelancers. En jawel, de kans bestaat dat daarover een stukje in *De Journalist* komt. Voldoende om geen reactie meer te krijgen van *Mo**, *Vacature* en *Het Nieuwsblad*. De hoofdredacteur van *Het Nieuwsblad* antwoordde eigenlijk wel, met precies één woord: *Waarom?* Op onze daaropvolgende mail met wat uitleg is geen reactie meer gekomen.

Op 6 mei houdt minister van Media Ingrid Lieten een nieuwe Staten-Generaal voor de Media. De VVJ zal haar – op negen uitzonderingen na – slechts de cijfers kunnen voorleggen die door de freelancers zelf zijn verstrekt.

Lieven Van Assche nieuwe voorzitter VVBJ en bestuurslid VVJ

‘VERGOEDINGEN FREELANCEFOTOGRAFEN HEBBEN ABSOLUTE BODEMKOERS BEREIKT’

Luc Vanheerentals

Freelance-fotograaf Lieven Van Assche (35) is een van de *youngsters* die op de voorbije Algemene Vergadering van de VVJ tot bestuurslid werden verkozen.

Kort voordien werd hij ook voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten (VVBJ), de Nederlandstalige tak van de Belgische Foto- en Filmpers (BFFP). De VVBJ/BFFP leidde de afgelopen jaren een zieltogend bestaan, maar Van Assche is vast van plan weer leven in de brouwerij te brengen. Lieven Van Assche: “De afgelopen jaren hebben freelancefotografen financieel zwaar te lijden gehad van de besparingen in mediabedrijven. Met een aantal fotografen vonden we het noodzakelijk om onze grieven luider dan voorheen te laten horen. Ik ben dan ook ingegaan op de vraag van de VVJ om de werking van de Vlaamse Beeldjournalisten opnieuw op gang te trekken.”

Lieven werkt al sinds 1999 als freelancer. Op dit ogenblik zijn zijn opdrachtgevers vooral *De Tijd*, *L’Echo*, *Knack* en *Het Nieuwsblad*. Hij is ook co-initiatiefnemer van het collectieve fotoarchief *Imagedesk.be*.

“De afgelopen jaren is op alle redacties zwaar beknipt op de uitgaven voor fotografie”, zegt hij. “Voor foto’s op regionale pagina’s is de prijs bij sommige uitgevers gezakt tot 12 of 16 euro. De kilometervergoeding en het gsm-gebruik zijn in die prijzen inbegrepen. Voor een foto op de nationale pagina’s zitten we aan minimumprijzen van 36 en 43 euro, maar ook die tarieven omvatten de onkosten. Gemiddeld kun je er bovendien maximum 3 à 4 van leveren per dag. Wij willen in de eerste plaats aan uitgevers het signaal geven dat deze tarieven de absolute bodemkoers bereikt hebben. Als ze nog verder zakken, zullen er alleen maar nog meer mensen uit het beroep stappen. Het kwaliteitverlies van de foto’s op de regionale pagina’s is nu al zeer duidelijk merkbaar. De tendens om ook schrijvende journalisten foto’s te laten nemen is wellicht niet meer terug te draaien, maar wie echte kwaliteit wil, moet opteren voor vakmensen en er de juiste prijs voor betalen.”

Naamsvermelding graag

De VVBJ zal zich ook gaan bezighouden met een aantal praktische zaken zoals het maken van afspraken met overheden over de toegang tot parlementen of parkeergelegenheden. Volgens Van Assche moet hierbij de officiële perskaart dringend worden geherwaardeerd. “In een aantal situaties duiken soms zoveel mensen met een fototoestel op dat het voor ons, professionele fotografen, zeer moeilijk is om te werken. Misschien is het niet afdwingbaar dat enkel fotografen met een perskaart toegang krijgen tot bepaalde plaatsen, maar op momenten dat er weinig ruimte is, moeten mensen met een officiële perskaart voorrang krijgen op de anderen.”

Nog een prioriteit: de naamsvermelding van fotografen. “Bij foto’s wordt vaak vergeten te vermelden wie de auteur is. Dat is onder meer het geval als het om foto’s van agentschappen gaat.” Via de website www.vvbj.be starten de beeldjournalisten een petitiecampagne. Tegelijk worden ook alle hoofdredacties aangeschreven met het verzoek de auteursrechten van fotojournalisten meer te respecteren.

En hoe zit het intussen met *Imagedesk.be*, het collectieve foto-archief dat Lieven Van Assche met Joost De Bock in het leven riep en waar eender wie tegen betaling foto’s kan downloaden (*zie DJ van juni 2010*)? Van Assche: “We bestaan nu ongeveer een jaar, en er zijn 43 fotografen aangesloten bij ons project. Dat is samen goed voor 63.000 foto’s. Gemiddeld worden er dagelijks 3 of 4 foto’s gedownload, een resultaat waar wij momenteel tevreden mee zijn. Wij werken overigens met een ander businessmodel dan de agentschappen: klanten die onze foto’s willen, moeten geen abonnement nemen, maar betalen per beeld.”

Lieven Van Assche: ‘Ook fotografen hebben recht op naamsvermelding bij hun werk.’ (Foto Joost De Bock)

Dirk Tieleman (71) over journalistiek vroeger en nu**'MIJN LEEFTIJD IS EEN ZEER STERK PUNT'**

Dirk Tieleman zag het eerste daglicht bij het begin van de laatste wereldoorlog en is nu ondanks – of is het dankzij? – zijn zeventig levensjaren weer helemaal *in the picture*. Met 44 jaar journalistiek op zijn naam is Tieleman sinds eind januari terug op het scherm als ankerman van het dagelijkse nieuwsmagazine *Vlaanderen Vandaag* van VT4. Die zender is vooral populair bij kijkers die gemiddeld half zo oud zijn als hij. Dirk Tieleman was al 22 jaar radioreporter toen hij in 1989 overstapte naar *Panorama* en een televisiegezicht werd. Nog eens 22 jaar later wordt hij het 'serieuze' gezicht van Vlaanderens jongste nieuwsprogramma, een record dat een vrouw van zijn leeftijd hem niet zo vlug zal nadoen. Een gesprek.

Monica Moritz

Wat bezielt je eigenlijk om zo'n uitdaging aan te gaan, uitgerekend als 'gezicht' van een nieuwsmagazine?

Tieleman: "Ach, die televisie is me meer dan twintig jaar geleden in de schoot gevallen, ik heb er nooit op aangedrongen, echt niet. Ik was heel lang een perfect gelukkige radioman. Ik vraag zelf niet om op televisie te verschijnen, ik wacht tot ze mij vragen. Vandaag wil ik vooral mijn lange ervaring in die branche doorgeven aan jonge mensen."

Elke zender doorspekt vandaag zijn nieuws met vox pop en human interest-journalistiek, hoe blijf je uit mekaars voorwater?

"*Vlaanderen Vandaag* heeft inderdaad veel gemeen met *Koppen*, het brengt ook items over dingen waar de kijker wakker van ligt, over situaties die hem aanbelangen. Daarom bannen we politici, syndicalisten en patroons en zeker woordvoerders, want dat zijn maar *go-between's*, die hebben helemaal niets te vertellen. We praten met mensen die iets hebben meegemaakt, met bevoorrechte getuigen, met ervaringsdeskundigen, zoals dat zo schoon heet. De nadruk ligt bij ons op menselijke, populaire onderwerpen. We schuwen ook gevoelige thema's zoals de concentratiescholen niet en proberen die zo objectief mogelijk te analyseren."

Wat is dat dan, een objectieve journalistieke analyse?

"Moeilijke vraag! Je kunt je persoonlijke opvattingen nooit helemaal wegcijferen, en het is ook zo dat journalisten zich vaak laten meeslepen door het heersende politieke klimaat.

De nieuwsredactie van de VRT was vroeger openlijk links en ik was zelf ook een rooie rakker, tot ik, precies twintig jaar geleden, tachtig dagen met de motor door Rusland ben gereden, helemaal tot Vladivostok. Toen ontdekte ik pas welke verschrikking het communisme voor de bevolking was geweest. Toen zijn de schellen echt van mijn ogen gevallen.

Maar vandaag zijn we ook nog selectief verontwaardigd. Neem Guantanamo. Alles wat Amerikaans en fout is wordt onder de loep genomen, net als de Katholieke kerk met haar pedofilieschandalen. Maar wat in andere godsdiensten, landen, werelddelen gebeurt, daar durft niemand zo scherp en kritisch op reageren. Want je moet 'politiek correct' denken. Onlangs heeft Goedele gratis hosties aangeboden bij haar blad, dat zou niemand met symbolen van de islam durven

doen. Dan riskeer je je leven, zoals die Deense karikaturist. Dat is cultuurrelativisme. Wij hebben begrip voor *andere* culturen en worden bijna verplicht respect op te brengen voor dingen zoals de niqab en eremoord. Maar dat doen we niet als het gaat over apartheid, dat veroordelen we genadeloos. En Guantanamo is natuurlijk een verschrikking, maar stenigingen en seksuele mutilaties zijn ook gruwelijk, en in strijd met het Verdrag voor de Rechten van de Mens. Ik zal niet beweren dat we stenigingen goedkeuren, maar we maken er ook geen heisa over."

Dat brengt ons op het geval Bracke en journalistieke deontologie.

"We zijn allemaal gekleurd, en Bracke zeker, maar de ene laat dat wat vierkanter blijken dan de andere. Ik dacht ook dat ik buiten en boven alle partijen stond en objectief was, maar dat is niet realistisch, je bent altijd een kind van je tijd. Je moet je altijd afvragen wie momenteel veel macht heeft en of die machtspositie op je afkleurt. En je ook afvragen over wie

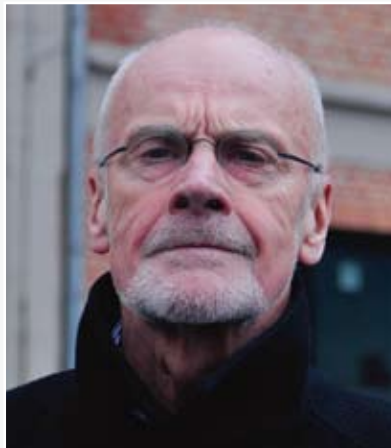
je vandaag zwijgt, over wie je niets durft zeggen. Daar horen de pedofiele pastoors niet bij, want dat is een makkelijke prooi. Dwingende strekkingen in het journalistieke denken evolueren, net als de mode van korte en lange rokken (*lacht ironisch*). Ik hoop dat ik bij die groep hoor die zijn huik niet meer naar die opgelegde correcte wind hangt, met dat verplichte zus of zo denken. Maar het is niet makkelijk om daaraan te ontsnappen. Ik ben daar vroeger ook ingetrapt.

Op een redactie heerst altijd een sfeertje, een trendy sfeertje zeg maar. Je moet al een rebel zijn om je daar openlijk tegen te verzetten, om in de contramine te gaan met de meeste redactiemensen en niet te bezwijken voor de heersende trend. Dat kan je zuur opbreken en als je als freelancer werkt, dan kun je het vergeten, dan zetten ze je gewoon aan de deur.

Toen ik in begon in '67, waren er op de redactie alleen maar politieke creaturen. Niemand keek daarvan op als je voor een partijblad schreef, zoals Bracke."

Mediaminister Ingrid Lieten (sp.a) vindt dat journalisten het recht hebben om lid te zijn van een politieke partij op voorwaarde hun werk 'onpartijdig' is. Is dat geen kromme redenering?

"Absoluut! Als je bent van een politieke partij, kun je niet onpartijdig zijn. Je hebt natuurlijk altijd een eigen overtuiging,

Dirk Tieleman: 'Ik geef toe dat de overvloed aan constant binnenkomend nieuws mij soms overmant.' (Foto Monica Moritz)

maar een politieke partijkaart, nee dat kan niet, zelfs een vakbondskaart kan niet. Ik heb nooit een kaart gehad, noch van een partij, noch van een syndicaat. Een partijkaart impliceert politieke verplichtingen. Wie schrijft voor een partijblad is geen journalist, dat is een klankbord, een propagandist."

Alle zenders maken onder druk van de kijkcijfers 'consumptie televisie'. Volgens de Sectorraad Media moet kwaliteit primeren, niet het bereik.

"Iedereen zit in een commercieel gedreven omgeving en de kijkcijfers tellen natuurlijk wel. Maar kwaliteit en bereik hoeven elkaar niet uit te sluiten. Het nieuws is een spiegel van de maatschappij. Journalisten moeten alle facetten van de samenleving op de voet volgen, weten wat er leeft en verslag maken van cruciale momenten. Je weegt dan gewoon af wat mensen willen zien. Dat is een permanente strijd. Als je daar globaal niet mee scoort, zal je waarschijnlijk wel moeten opstappen na een tijdje.

En natuurlijk maak je dan stukken die goed verkopen! Maar omgekeerd pak je ook moeilijke onderwerpen aan, zoals de index aanpassing of het IPA. Dat zijn geen aantrekkelijke, commerciële items, maar je brengt ze, dat hoort bij onze informatietaak. Je probeert te streven naar een evenwicht tussen moeilijk en makkelijk, tussen sensatie en maatschappelijk relevant.

Maar zo'n eindredacteur die dingen gaat schrappen omdat ze niet commercieel genoeg zijn, of iets erin gooit omdat het goeie *emo* oplevert, daar huiver ik van. Elke dag een huilende vrouw, een mishandeld poesje of een spectaculair ongeval, nee, hier hebben de journalisten een zekere autonomie."

Ooggetuigen zijn tegenwoordig vaak ook 'producers', ze bloggen, twitteren, maken beelden, worden telefoonreporters. Kortom: iedereen journalist! De media laten dat fenomeen ook niet links liggen, integendeel ze moedigen het aan. Hoe integreer je dat in de klassieke berichtgeving?

"De klassieke journalist is een uitstervend ras. In mijn tijd kregen alleen zij die slaagden voor het hele strenge, vreselijke BRT-examen de titel van journalist. Al de anderen waren dat niet. Jan van Rompaey was geen journalist, echt waar! Die had alleen maar ervaring. Maar veel meer ervaring dan de meeste 'journalisten' op de redactie. Dus blijft de vraag: wie is journalist en wie is het niet? Dat kun je eigenlijk alleen maar aflezen uit hetgeen iemand produceert. Je kan van Jan Van Rompaey niet zeggen dat hij rommel op het scherm bracht. Je kunt ook niet schrijven over Irak of Afghanistan als je daar nooit bent geweest. Dus voor mij kan een blogger die in Irak woont een goeie bron zijn. Een ervaren redactie kan zo'n materiaal evalueren en een onderscheid maken tussen een propagandist en een geloofwaardige ooggetuige. En met zo'n ervaren redactie bedoel ik dan mensen die al in het veld zijn geweest, geen bureauredacteurs met alleen maar theoretische kennis. Dat zijn dan ook redacteurs die misschien al wat ouder zijn, oud-strijders, *haha*, en voor wie ze op een redactie een gepaste bezigheid zoeken." (*schatert*)

Vandaag biedt het internet een ware zondvloed aan materiaal. Wie had vijf jaar geleden geloofd dat je een straatrevolutie kon starten via twitter en facebook? Dat heeft de nieuwsgaring toch ook in een stroomversnelling gebracht?

"Ja, het gaat allemaal elke dag vlugger. Persoonlijk vind ik dit allemaal te veel voor één mens, echt wel. In de jaren '70 en

'80 zat ik in het Midden-Oosten en was totaal onbereikbaar. Een telefoon te pakken krijgen om een stukje voor de radio te maken, dat moest je een dag van tevoren bestellen en dan hoorde je hoe dat gesprek via Londen naar Brussel werd doorgeschakeld: '*I pass you Brussels*'. Een uur later pas had je de verbinding. Nu is alles live. Informatie van facebook, twitter, wikipedia, die internetzeepbellen, hoe betrouwbaar is die? Internetbronnen zijn supermachten, net als de Sovjet-Unie vroeger, die ons manipuleren, die ons veel te veel en veel te snel overspoelen met verhalen die we dan ook weer de wereld insturen zonder ze te checken. Ik koester een grondige argwaan tegenover die overvloed."

En daar komen dan nog eens klokkenluiders bij zoals Wikileaks.

"Lekken demystificeren de diplomaten die zichzelf altijd op een piëdestal zetten en relativeren gevestigde opvattingen. Al die zogenaamde grote geheimen die van de tafel vallen en waar je in mag grabbelen, perfect is dat! Anderzijds moeten ernstige politiek en diplomatie mogelijk blijven om delicate problemen op te lossen. Er zijn besprekingen die je niet zomaar op het grote

publiek kunt loslaten zonder de onderhandelingen te schaden. Dus ja, er is een keerzijde aan verbonden. Maar toch, al die hoge pieten in de politiek, die vroeger ongenaakbaar waren, heel deftig en afstandelijk, dat die nu in hun blootje staan, dat is prachtig."

Al bij al kun je dagelijks gigantisch veel nieuws rapen. Ben je dan wel tevreden met stukken van 2 à 3 minuten?

"We hoeven niet alles te analyseren. En ik ben er ook voor om verhalen te spreiden: als je vandaag een sterke getuige hebt, hoeft daar niet meteen een uitleg van een of andere specialist of invloedrijke bron bij. Dat kan ook morgen, laat het verhaal eerst een beetje sudderen, zeg ik al jaren. Wij maken het nieuws, zij hoeven ons niet te dicteren hoe we dat moeten brengen. We hoeven dus niet alle vragen in één uitzending te beantwoorden. Door een probleem aan te brengen kun je nieuws *maken*, en dat is interessanter dan het alleen maar te rapporteren. Dan oefen je ook meer invloed uit."

Nu sta je zelf met je klassieke achtergrond en ervaring tussen jong volk. Hoe overbrug je mogelijke generatiekloven?

"Ik heb daar totaal geen last van, ik voel me hier perfect thuis. Ik heb ook het gevoel dat ik hier aanvaard word. En dat bevestigt mijn gevoel dat mensen van mijn leeftijd zich veel te snel opzij laten schuiven terwijl ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren. Maar ik geef ook toe dat die overvloed aan constant binnenkomend nieuws mij soms overmamt. Ik kan dat niet meer aan, die massa gegevens die op ons af komt, maar ik probeer me daar niet op te concentreren. Ik ben goed in het ontleden van stukken."

Kun je na 44 jaar journalistiek je zwakste en sterkste punten op een rijtje zetten?

"Ik zou het graag kaderen in wat we hebben gezegd over politieke trends: mijn beïnvloedbaarheid de eerste 25 jaar, dat was zwak ja. En mijn sterkste kant is dat ik daar nu wel ben uitgegroeid. Ik heb me bevrijd. En een zeer sterk punt is mijn leeftijd. Het jonge enthousiasme, de heethoofdigheid, die heb ik laten varen. En ik laat mij niet doen door wat de commercie voorschrijft. Ik laat me niet meeslepen door onderwerpen die *scoren*. Want eigenlijk kun je met alles scoren, als je het maar goed verkoopt."

ALLOCHTONEN STAAN OOK IN DE FILE

Behandelen journalisten, als het gaat over niet-blanke Belgen, informatie op een andere manier dan nieuws over de rest van de bevolking? Er is zoveel onderzoek in die zin verschenen dat die vraag alleen met ja kan worden beantwoord. Eén voorbeeld van zo'n studie is De Voorstelling van etnische minderheden in Vlaanderen die de Universiteit Gent publiceerde in 2007, in opdracht van het Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding (CGKR) en de federale journalistenbond AVBB. Allochtonen blijken in de Belgische media vooral aan bod te komen met onderwerpen als 'politiek en politieke partijen' (29,2%), 'misdaad en controle' (18,8%), 'justitie en rechtszaak' (17,9%) en 'politiek-government' (8,4%). Allochtonen komen met andere woorden vooral in het nieuws met thema's die op één of andere manier gekoppeld zijn aan het 'allochtoon-zijn': racisme, religie, asielproblematiek, gelijke kansen en aanverwanten. Het lijkt wel alsof het leven van een niet-blanke Belg volledig om die onderwerpen draait. Dat beeld komt tenminste naar voren uit onze pers.

"De negatieve beeldvorming die etnisch-culturele minderheden te beurt valt in de Belgische media is eigenlijk zelfs nog subtieler dan clichés", zegt Katleen De Ridder

van het Minderhedenforum. "Het is een spel van verzwijgen en opblazen, tot er een wereldbeeld ontstaat dat nog weinig met de werkelijkheid te maken heeft. Ik ben ervan overtuigd dat dit proces zich voltrekt zonder dat journalisten er erg in hebben. Eén frappant voorbeeld: het plaatstekort in het grootstedelijke kleuteronderwijs in maart 2010. Om te beginnen toonden de media alleen witte ouders, hoewel er in de grootsteden zeker getuigen met etnische roots hadden kunnen worden gevonden; het probleem trof hen net zo goed. Maar het werd nog erger. Niet lang na de eerste berichten rakelde men, zonder het expliciet te noemen, het GOK-decreet op. Dat biedt scholen de mogelijkheid om leerlingen met een zwakkere thuissituatie – bijvoorbeeld: als er thuis geen Nederlands wordt gesproken – te bevoordelen bij de inschrijving. Voor je het wist, werd in de Vlaamse pers een beeld opgehangen alsof het de schuld van de allochtonen was dat blanke kindjes niet meer naar de kleuterklas konden. Die negatieve beeldvorming raasde een week. Tot een journalist van *Koppen* ontdekte dat er amper scholen zijn die het GOK-decreet daadwerkelijk bij de inschrijving toepassen. Ik geloof nooit dat de journalisten die onterecht de schuld bij etnisch-culturele minderheden legden, dat bewust hebben gedaan. Maar het is wel gebeurd. De journalistiek zou zich, als beroepsgroep, eens moeten bezinnen over welk journalistiek proces er precies toe heeft geleid dat we met deze uitkomst zijn geëindigd. Ik denk dat ik het antwoord wel ken. Er wordt te veel eenzijdige, luie, slechte journalistiek bedreven, die vooral wil bevestigen wat de mediagebruiker al denkt te weten." De ondertitel van *De Witte Media*, het boek waarin De Ridder de eenzijdige beeldvorming van allochtonen in de Vlaamse pers genadeloos fileert, luidt niet voor niets: *'Of waarom allochtonen altijd slecht nieuws zijn'*.

Foto Bert Van Den Broucke / PhotoNews

Bleukes

Ieder mens heeft vooroordelen, maar journalisten mogen natuurlijk niet dulden dat die van hen een faire, evenwichtige beeldvorming in de weg staan. Het voorbeeld van de inschrijvingsstop bewijst dat we misschien ook iets te vaak *crowdpleasers* willen zijn, wat ons kritisch vermogen in de weg staat. Het is goed zich daar bewust van te zijn. Tegelijkertijd krijgen de 'linkse' media slag om slinger het verwijt maatschappelijke problemen toe te dekken, lees er een willekeurig internetforum maar op na. En als beide kanten zeggen dat je slecht bezig bent, dan zal de waarheid wel in het midden liggen?

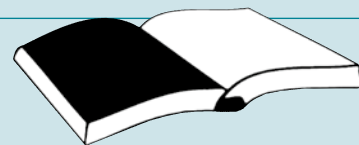
Chams Eddine Zaougui vindt het een te makkelijke redenering. Zaougui is arabist, filosoof en stafmedewerker pers en beeldvorming van het Kruispunt Migratie-Integratie, het vroegere Minderheden centrum. "Niemand mag van journalisten verlangen dat ze de werkelijkheid geweld aandoen en bijvoorbeeld eisen dat ze voortdurend één groot allochtoon *feelgood*-verhaal ophangen", zegt hij, "maar is het tegenovergestelde al niet even

fout en gevaarlijk? Ik huiver bij de gedachte dat journalisten zich door lezers, kijkers en luisteraars onder druk laten zetten om bepaalde denkbeelden over te nemen – want dat leid ik toch af uit het feit dat men klagers op internetfora ernstig neemt. Goede journalistiek is volgens mij genuanceerd, waarheidsgetrouw en evenwichtig. Niet positief of negatief maar correct, eerlijk en representatief."

"Toegepast op de in heel de pers collectief overgenomen flater over de inschrijvingsstop", vult Katleen De Ridder aan, "was het onderliggende idee, tussen de regels: *allochtonen krijgen alles in de schoot geworpen*. Of ook: *de integratie is mislukt en dat ligt aan de minderheden zelf*. Als dat a priori het uitgangspunt is, dan krijgen de waarheid en de nuance geen kansen meer. Journalisten mogen niet doof en blind blijven voor hun eigen verantwoordelijkheid bij het scheppen van een correct, evenwichtig beeld over minderheden. Want het beeld dat zij creëren, heeft wel degelijk een impact."

Het is in de eerste plaats een pleidooi om onverantwoorde veralgemeningen en polariseringen te vermijden. Pas op met algemene termen, want binnen de allochtone gemeenschappen bestaat er evenveel diversiteit als daarbuiten – zowat geen enkele bewering geldt 'voor alle allochtonen'. Er dreigt al gauw een soort wij-zij-perspectief te ontstaan en daar is in de feiten zelden reden toe. Je kan de verschillen beklemtonen, maar meestal zijn de gelijkenissen eigenlijk frappanter. Of om het anders te stellen: de onderlinge verschillen binnen de groep die we benoemen als autochtonen zijn wellicht veelzeggender dan een vergelijking die focust op 'allochtonen' versus 'autochtonen'.

Journalisten beseften al langer dat er voor etnisch-culturele minderheden een tand bij moet worden gestoken. In 1994 formuleerde de AVBB in samenwerking met het CGKR

Jef Van Baelen

Aanbevelingen voor de berichtgeving over Allochtonen. Er circuleren plannen om de regels, die nogal defensief klinken, te updaten maar dat is vooralsnog niet gebeurd. Artikel 27 in de gloednieuwe *Code van de Raad voor de Journalistiek* is de recentste officiële richtlijn: *“De journalist die persoonlijkheidskenmerken vermeldt zoals etnische oorsprong, huidskleur, seksuele geaardheid vermijdt stereotypering, veralgemening en overdrijving, en zet niet aan tot discriminatie.”*

Het Minderhedenforum gaat nog een stap verder en pleit expliciet voor specialist-journalisten over interculturele thema's, die idealiter een expertise bezitten die de vergelijking met Wetstraatredacteurs kan doorstaan. *“Zo klim je boven de waan van de dag, en vermijd je oppervlakkige journalistiek die van het ene incident naar het andere surft”*, verklaart Katleen De Ridder.

“Incidenten zouden niet langer onterecht disproportioneel veel aandacht krijgen, maar op hun soortelijk gewicht worden beoordeeld. Een concreet voorbeeld: een journalist die over het plaatstekort in kleuterscholen schrijft, weet dan daadwerkelijk hoe het GOK-decreet in de praktijk werkt. Ik merk dat dergelijke dossiers momenteel erg vaak worden verslaan door bleukes, beginnende journalisten die hun weg nog moeten zoeken en niet zelden gewoon de stukken leveren waarvan ze denken dat die worden verwacht. Denk nu niet dat ik geen oog heb voor de journalistieke realiteit. Er zullen altijd mensen zijn die vanuit hun expertise vinden dat journalisten slecht en oppervlakkig schrijven over hun kennisgebied. Maar in dit geval creëert het gebrek aan kennis een mistoestand met een enorme maatschappelijke impact. En dat mogen de redacties niet zomaar laten gebeuren.”

Meer kijkers

Wat ons bij de vraag brengt: is het de taak van journalisten om de wereld te verbeteren? Chams Eddine Zaougui vindt op zich van niet, maar denkt dat als de journalistiek haar basistaken beter zou uitvoeren een betere wereld wel het resultaat zal zijn. En die basis is: allochtonen zijn gewoon net zo goed burgers als autochtonen en verdienen het dus om evenveel en even genuanceerd in beeld te komen. *“Vijfennegentig procent van het nieuws gaat allochtonen net zo goed aan als andere Vlamingen. Allochtonen staan evenzeer in de file of krijgen hun wagen niet gestart bij wintervorst. Waarom zou je allochtonen enkel opvoeren wanneer het over die groep zelf gaat? Zo creëer je een beeld van een andere, aparte samenleving waar de autochtone Vlaming geen uitstaans mee heeft. Geen wonder dat veel mensen hardnekkig in stereotypen blijven geloven, want die worden nooit tegengesproken. Het probleem is dat journalisten weinig contacten hebben in de allochtone gemeenschappen. Daarmee doen ze hun eigen beroepsklasse tekort, want journalisten worden toch geacht in héél de maatschappij de vinger aan de pols te houden, nee? Men laat kansen liggen op goede verhalen én*

op economische winst. Mediahuizen vragen zich af hoe ze meer kijkers, lezers en luisteraars kunnen aantrekken. Het antwoord ligt ongetwijfeld deels bij de allochtone nieuwsconsument. Maar dan moet je de allochtonen wel het gevoel geven dat het nieuws ook over hen gaat.”

Het is niet alleen fout om de gekleurder wordende maatschappij te problematiseren, misschien mogen we meer oog hebben voor de kansen die ze biedt. Een evenwichtiger beeldvorming kan een nieuw doelpubliek aanboren, bleek uit een studie die Hatim El Sghiar en Leen d'Haenens (KULeuven) eind vorig jaar publiceerden.

Een allochtoon adresboek uitbouwen kan via de *Expertendatabank* of via een van de belangengroepen die u onder dit artikel vindt bij 'nuttige links'. Meer allochtone collega's op de redactievloer kan evenzeer helpen. Op dit

moment heeft amper één procent van de beroepsjournalisten een migratieachtergrond. Katleen De Ridder denkt dat daar verbetering op komt is maar waarschuwt dat we er ook geen mirakels van moeten verwachten: *“Er moeten zeker meer etnisch diverse jour-*

*nalisten komen – redacties moeten daar ook meer moeite voor doen – maar dit gaat niet in één slag alles veranderen. Journalisten met etnische roots moeten zich net zo goed inpassen in de redactiecultuur en ik vrees dat zij op hun eentje niet zullen kunnen doordrukken waarom iets nieuws wordt en een ander onderwerp niet. Als zij voor andere invalshoeken kiezen, kan dat net tegen hen werken omdat ze het nieuws dan zozegd niet aanvoelen. Een bijkomend gevaar is dat je die mensen gaat opvoeren als *de allochtoon* van de redactie, met de illusie dat het de andere journalisten van de verantwoordelijkheid ontslaat om op een evenwichtige manier te berichten. Nee, je moet de ambitie hebben om heel de redactielijn aan te pakken. Iedere journalist moet de afweging maken of hij of zij wel een totaal, genuanceerd beeld weergeeft.”*

Nuttige links:

- www.gelijkekansen.be: Team Gelijke Kansen
- www.minderhedenforum.be: spreekbuis voor de etnisch-culturele minderheden in Vlaanderen en Brussel
- www.kruispuntmi.be: Kruispunt Migratie-Integratie
- www.kifkif.be: interculturele beweging die strijdt voor gelijkheid en tegen racisme
- www.getbasic.be: ijvert voor de democratisering van de media
- www.diversiteit.be: Centrum voor Gelijke Kansen en Racismebestrijding
- www.expertendatabank.be: Vlaamse expertendatabank.
- www.rvdj.be: Raad voor de Journalistiek

Beslissing over de klacht van de VMMA en Kanakna tegen *Clint.be* naar aanleiding van een undercoverreportage rond het VTM-programma 'Mijn Restaurant'

Met een brief van 27 april 2010 dienen de Vlaamse Media Maatschappij NV, kortweg VMMA, Kanakna NV, de heer Jeroen Van Alphen en mevrouw Isaura Mariën klacht in tegen de website *Clint.be* en tegen hoofdredacteur Jorn Van Besauw en de medewerkers Bart Pierreux, Cain Ranbsbottyn en Helen Heynssens. Aanleiding is een undercoverreportage die medewerkers van *Clint.be* hebben gerealiseerd in het televisieprogramma 'Mijn Restaurant' van VTM. (...)

DE FEITEN

In het VTM-televisieprogramma 'Mijn Restaurant', dat door het productiehuis Kanakna voor VTM wordt gerealiseerd, worden vijf koppels gevolgd tijdens het opzetten en exploiteren van een horecabedrijf. Jeroen Van Alphen en Isaura Mariën zijn deelnemers in de reeks die in het voorjaar van 2010 wordt uitgezonden. Op 8 maart 2010 wordt een sollicitatiedag gehouden waarin zij personeel rekruteren voor hun restaurant in Mechelen. Hieraan nemen tien medewerkers van *Clint.be* deel zonder zich als journalist uit te geven, en drie van hen worden uitgekozen om deel uit te maken van de restaurantploeg. Op 30 maart 2010, de dag waarop de uitzending is gepland, maken zij via mail en op de website van *Clint.be* het resultaat van hun undercoveractie bekend. Dezelfde dag publiceert *P-Magazine* ook een interview met hen waarin ze hun infiltratie uit de doeken doen. Kanakna voelt zich daarvoor gedwongen om het programma te hermonteren, wat tot problemen in de ondertiteling leidt. De dag nadien verspreidt *Clint.be* daarover een persbericht onder de titel 'VTM verknoeit geïnfilterde Mijn Restaurant!-uitzending'. Op 16 april 2010 wordt via Life!tv nog een reportage uitgezonden onder de titel 'Ons Restaurant onversneden op Life!tv'.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klagers zijn van mening dat de undercoveractie van *Clint.be* en zijn journalisten ongeoorloofd was, omdat er niet is voldaan aan de voorwaarden die de Raad voor de Journalistiek heeft aangegeven in zijn Richtlijn over undercoverjournalistiek. In de eerste plaats is om zich als journalist in een andere hoedanigheid te mogen uitgeven een ernstig maatschappelijk belang vereist, maar dit ontbreekt volgens klagers volledig. Zij wijzen daarvoor naar het artikel in *P-Magazine*, waarin gesproken wordt van een "stunt" en van een "grap om zoveel mogelijk volk naar de website te lokken". De medewerkers van *Clint.be* geven in het artikel toe dat ze hun "uiterste best (hebben) gedaan om tijdens de belangrijke scènes nadrukkelijk in beeld te komen", zodat het hen enkel om sensatie te doen is geweest, betogen klagers. Achteraf hebben ze de actie verantwoord door te beweren dat ze wilden aantonen dat de deelnemers van 'Mijn Restaurant' de gevolgen niet kennen van hun deelname. Maar die verantwoording heeft *Clint.be* pas aangevoerd nadat er een klacht was ingediend bij de Raad voor de Journalistiek. Bovendien zijn die beweerde onthullingen allerm minst gebleken uit de berichtgeving op de website *Clint.be* en in *P-Magazine* over de undercoveractie. Klagers ontkennen dat de kandidaten aan 'Mijn Restaurant' onvoldoende worden begeleid. Klagers voeren ook aan dat door de actie van *Clint.be* schade is toegebracht aan het programma en aan de twee betrokken restaurantuitbaters. Zo moest het programma op het laatste moment helemaal opnieuw worden gemonteerd, wat problemen opleverde bij de ondertiteling. Dat was voor *Clint.be* aanleiding om nadien nog een triomfantelijk bericht te verspreiden. Volgens klagers

was het *Clint.be* enkel te doen om de eigen website met een stunt in de aandacht te brengen, en daarom was de undercoveractie niet verantwoord.

Clint.be en zijn medewerkers voeren aan dat het feit dat er ook gelachen werd met de bevindingen van hun undercoveractie niet wegneemt dat ze journalistiek verantwoord was. *Clint.be* wijst erop dat er in het verleden al meermaals kritiek was gekomen op de omstandigheden waarin 'Mijn Restaurant' wordt gerealiseerd. Vandaar dat op een redactievergadering is besloten om met een undercoveractie na te gaan hoe het er in het programma in de praktijk aan toegaat. Het was er *Clint.be* om te doen de manier aan te tonen waarop medewerkers aan het programma werden geselecteerd en waarop de kandidaten aan hun lot werden overgelaten. Zo bleek uit hun actie dat hun CV bij de selectie onvoldoende werd gecontroleerd. De bevindingen van de undercoveractie, die werd afgeblazen voor de uitzending, zijn weergegeven op de website en in een interview dat de journalisten gegeven hebben aan *P-Magazine*. *Clint.be* en zijn medewerkers zijn dan ook van mening dat zij correct te werk zijn gegaan.

BESLISSING

In de regel treedt een journalist op met open vizier. Artikel 17 van de Code van de Raad voor de Journalistiek zegt hierover: 'Bij het vergaren van informatie maakt de journalist zichzelf en het doel van zijn optreden bekend'.

Op deze regel zijn weliswaar uitzonderingen mogelijk, onder de voorwaarden die worden toegelicht in de Richtlijn bij artikel 17: 'Incognitjournalistiek, waarbij de journalist zijn hoedanigheid verzwijgt, verborgen opnames en aliasjournalistiek, waarbij de journalist bewust een andere hoedanigheid aanneemt, zijn slechts verantwoord indien de informatie niet op een andere manier kan verkregen worden en wanneer er voldoende maatschappelijk belang is. Bij aliasjournalistiek moet dit zelfs een gewichtig maatschappelijk belang zijn.'

De medewerkers van *Clint.be* verzwegen hun hoedanigheid, namen bewust een andere hoedanigheid aan en maakten verborgen opnames.

De Raad van de Journalistiek is van oordeel dat de medewerkers van *Clint.be* in de uitgezonden/gepubliceerde verslagen van hun undercoverwerk niet aantonen dat de informatie niet op een andere manier kon worden verkregen en dat er sprake was van een gewichtig maatschappelijk belang.

Aantonen dat men in een programma kan infiltreren, kan volgens de Raad bezwaarlijk een 'gewichtig maatschappelijk belang' genoemd worden.

Uitzoeken of de deelnemers voldoende professionele ondersteuning krijgen, waarom koppels uit vorige reeksen niet meer hoog oplopen met de show en andere vermeende mistoestanden, zouden eventueel wel een maatschappelijk belang kunnen hebben. Maar in de uitgezonden en gepubliceerde verslagen van het undercoverwerk, wordt daarover geen nieuwe of relevante informatie gegeven, en zeker geen informatie die alleen via een undercoveroperatie kon worden verkregen.

De *Clint*-medewerkers beweren dat ze met hun undercoveroperatie hebben kunnen aantonen dat de verwachte strenge screening van vtm en productiehuis Kanakna niets voorstelt. Het is niet aangetoond dat deze informatie niet op een andere manier kon worden verkregen dan gedurende drie

weken met een verborgen camera te filmen in het restaurant. Bovendien is de Raad van oordeel dat het maatschappelijk belang van deze informatie onvoldoende doorweegt om af te wijken van art. 17 van de code.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 10 februari 2011

Beslissing over de klacht van de Orde van Vlaamse Balies tegen *Het Belang van Limburg* naar aanleiding van een poll over het proces-Clottemans

Met een brief van 6 oktober 2010 dient advocaat Jo Stevens, voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies, kortweg OVB, namens zijn organisatie klacht in tegen *Het Belang van Limburg*. Aanleiding is de poll die op de website *hbvl.be* wordt georganiseerd over het proces-Clottemans. Met een brief van 15 november 2010 antwoordt hoofdredacteur Ivo Vandekerckhove op de klacht. (...)

DE FEITEN

Eind september 2010 begint voor het assisenhof in Tongeren het proces van de zogenaamde parachutemoord. Op de website *hbvl.be* worden van 25 september 2010 tot 28 september 2010 met een poll de bezoekers bevraagd naar de schuld of de onschuld van de beschuldigde. De publicatie van de poll wordt op 29 september 2010 stopgezet nadat de voorzitter van het assisenhof zich er bij de opening van het proces in negatieve bewoordingen had over uitgelaten.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

De OVB is de wettelijke beroepsorganisatie van de advocatuur en vertegenwoordigt meer dan 9000 Vlaamse advocaten. De OVB voert aan dat zij opkomt voor het belang van de advocaat en van de rechtzoekende, zoals in artikel 495, lid 2, van het gerechtelijk wetboek omschreven is. De OVB heeft bij de zaak die voorligt dus een 'persoonlijk belang', zoals vereist in het werkingsreglement van de Raad voor de Journalistiek. De OVB is van mening dat de opiniepeiling die op de website van *hbvl.be* is georganiseerd, in de eerste plaats een schending uitmaakt van het vermoeden van onschuld, omdat de jury van het assisenhof kan worden beïnvloed door de resultaten van de peiling. *Het Belang van Limburg* schendt ermee ook het recht op een eerlijk proces, meer bepaald omdat de rechters van het assisenhof juryleden zijn, dus gewone burgers, die vrijwel onmogelijk onbewogen kunnen blijven tegenover de mening van andere burgers die zich via de peiling over de schuldvraag uitspreken. Een dergelijke poll heeft ook niets te maken met de persvrijheid, betoogt de OVB. De benadering van *Het Belang van Limburg* is er niet op gericht feiten weer te geven, te duiden of te commentariseren, maar wel om anonieme derden de kans te bieden een beschuldigde zonder verweer te veroordelen. Het initiatief is door de voorzitter van het assisenhof dan ook terecht 'bijzonder onkies' genoemd. De journalistieke code vraagt om de individuele waardigheid te respecteren en ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart te vermijden, en volgens de OVB was er geen enkele noodzakelijkheid die hierop een uitzondering kon verantwoorden.

Het Belang van Limburg voert aan dat de OVB geen persoonlijk belang heeft bij de zaak, omdat zij er niet bij betrokken was en ook geen mandaat heeft gekregen van een rechtstreeks betrokkene. De klacht moet dan ook, wat de OVB betreft, onontvankelijk worden verklaard. Wat de bezwaren van de OVB betreft, meent *Het Belang van Limburg* dat het vermoeden van onschuld niet kan beletten dat aan lezers van de krant de kans mag gegeven worden om hun mening te delen over schuld of onschuld. Anders oordelen zou neerko-

men op een inperking van de vrije meningsuiting. *Het Belang van Limburg* betoogt dat een opiniepeiling een algemeen aanvaarde journalistieke methode is die gebruikt wordt om voeling te krijgen en te houden met de opinie van het publiek. Voor het proces van de parachutemoord was er een massale belangstelling, en het is dan ook verantwoord om te peilen naar de meningen die leefden bij het publiek. Tijdens de loop van het proces, heeft eenieder het recht om zich daarover een mening te vormen en die mening ook uit te dragen. De Raad voor de Journalistiek is overigens niet bevoegd om zijn mening te geven over mogelijke beïnvloeding van de jury. De krant heeft zich geenszins in de plaats willen stellen van het hof en de jury, en ze heeft dat in de toelichting bij de opiniepeiling ook duidelijk gemaakt. Het was enkel de bedoeling om na te gaan of de opinie van het publiek zou veranderen door het verloop van het proces. Toen er door de woorden van de assisenvoorzitter commotie ontstond, heeft de krant besloten de peiling niet meer voort te zetten, maar ze heeft wel na afloop van het proces de binnengekomen informatie verwerkt en becommentarieerd.

BESLISSING

Over de ontvankelijkheid van de klacht:

De Orde van Vlaamse balies vertegenwoordigt de beroepsgroep van de advocaten en heeft als opdracht om op te komen voor het belang van advocaat en van rechtzoekende (...). De OVB heeft dan ook een rechtstreeks belang bij de zaak die ze voorlegt aan de Raad voor de Journalistiek, zodat haar klacht ontvankelijk is.

Over de grond van de klacht:

Het komt de Raad voor de Journalistiek niet toe om een uitspraak te doen over het feit of de poll die *Het Belang van Limburg* op zijn website heeft georganiseerd, een invloed heeft of kan hebben op het verloop van het assisenproces in Tongeren. De Raad moet wel nagaan of de organisatie en de publicatie van de poll in overeenstemming zijn met de journalistieke beroepsethiek, zoals die is neergeschreven in de journalistieke Code.

Artikel 24 van de Code van de Raad voor de Journalistiek bepaalt: '*De journalist respecteert de menselijke waardigheid en tast ze niet verder aan dan noodzakelijk is in het maatschappelijk belang van de berichtgeving.*' Een bepaling met eenzelfde strekking was al opgenomen in artikel 5 van de vroegere Code van journalistieke beginselen.

Artikel 1.1 van de Richtlijn over identificatie in een gerechtelijke context, die als bijlage bij artikel 23 van de Code van de Raad voor de Journalistiek is toegevoegd, bepaalt: '*Uiterste voorzichtigheid wordt in acht genomen wanneer er twijfel is over de betrokkenheid van de verdachte. Elke verdachte geniet immers het vermoeden van onschuld en dit dient uit de berichtgeving te blijken.*'

Het organiseren van een poll over schuld of onschuld van een beklagde, en het publiceren van de resultaten ervan bij de aanvang van een proces, is strijdig met deze beginselen. In tegenstelling tot het inwinnen en weergeven van individuele

reacties en getuigenissen van betrokkenen, getuigen en deskundigen, wordt aan een poll – terecht of ten onrechte – een representatief karakter toegekend, waardoor hij een grotere impact krijgt. De resultaten van een poll worden immers niet weergegeven als een mening, maar als dé mening van de lezer, zoals *Het Belang van Limburg* zelf schrijft: “*Het Belang van Limburg* stopt met de poll op www.hbvl.be waarin gepeld wordt naar de mening van onze lezers over de vraag of Els Clottemans de parachute heeft gesaboteerd” (*HBVL*, 29 september 2010).

In de voorliggende omstandigheden was de organisatie en publicatie van een poll over schuld of onschuld daarom niet verantwoord. Het komt immers in de eerste plaats aan het bevoegde rechtscollege toe om met kennis van zaken en na

een tegensprekelijk debat te oordelen over schuld of onschuld van de beklaagde, waarbij de media daarover in het belang van de samenleving kunnen berichten en duiding verstrekken. In deze zaak werd voor de gerechtelijke uitspraak aan het publiek de kans gegeven om over die vraag, zonder dossierkennis en als het ware bij wijze van pronostiek, een oordeel te vellen. Daardoor wordt de beklaagde nodeloos aan de openbare discussie en aan de mogelijke afkeuring van velen blootgesteld.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: de klacht is gegrond.

Brussel, 10 maart 2011

Beslissing over de klacht van de minister van Landsverdediging, tegen *Het Nieuwsblad* naar aanleiding van berichtgeving over een missie naar de Seychellen

Met een brief van 22 december 2009 dient de heer Pieter De Crem, minister van Landsverdediging, klacht in tegen *Het Nieuwsblad* en tegen journalist Fabian Lefevère naar aanleiding van twee artikelen die werden gepubliceerd in de krant van 16 december 2009. (...)

DE FEITEN

Tijdens het Allerheiligenweekend van 2009 heeft minister De Crem een missie ondernomen naar de Seychellen. Op de missie is nadien scherpe kritiek geleverd door SPA-kamerlid David Geerts. In *Het Nieuwsblad* van 16 december 2009 brengt Fabian Lefevère hierover verslag uit, in een artikel onder de kop ‘*De Crem onder vuur na missie op Seychellen*’. Naast het artikel wordt ook een kaderstuk geplaatst onder de titel ‘*Het blunderboek van De Crem*’, waarin kort enkele eerdere incidenten rond de minister worden opgesomd.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager is van mening dat in het artikel en in het bijhorende kaderstuk meerdere fouten staan, die neerkomen op een onjuiste en tendentieuze voorstelling van de feiten waardoor zijn reputatie wordt aangetast. In de eerste plaats schrijft de journalist dat klager in een peperduur hotel, a rato van 600 euro per nacht, verbleven heeft. In werkelijkheid was aan de journalist meegedeeld dat het hotel gereserveerd was aan een goedkoper tarief dan op de website van het hotel geafficheerd is. In de tweede plaats legt de journalist de woordvoerder van klager tweemaal het woord ‘levensbelangrijk’ in de mond in verband met de missie, terwijl de woordvoerder die term nooit gebruikt heeft. Volgens klager is dat gebeurd om de toelichting door de woordvoerder ongeloofwaardig of minstens belachelijk te maken. Voorts wordt in het kaderstuk geschreven dat klager in januari 2008 gezegd heeft dat op de luchtmachtbasis van Kleine Brogel nucleaire wapens liggen. Klager heeft toen echter enkel gesproken over de nucleaire capaciteit van de luchtmachtbasis, zonder daarmee te zeggen dat er effectief kernwapens liggen. In het kaderstuk wordt eveneens beweerd dat klager gebeld heeft naar een bar in New York om zijn beklag te doen over een barmeisje, maar dat wordt door klager formeel ontkend. Ten slotte wordt in het kaderstuk geschreven dat een zending naar Zuid-Amerika afgelast is na kritiek van SPA-senator Crombez, terwijl de afgelasting gebeurde vanwege het vertrek van Herman Van Rompuy uit de Belgische regering, wat de aanwezigheid van klager in België noodzakelijk maakte.

Het Nieuwsblad en journalist Fabian Lefevère voeren aan dat het artikel de journalistieke weergave is van een dispuut tussen de oppositie, meer bepaald SPA-kamerlid Geerts, en de meerderheid, meer bepaald minister De Crem. Elk van beide komt aan het woord met zijn verhaal, en verweerders betwisten ten stelligste dat zij een beschadigingsoperatie willen voeren, zoals klager beweert. In het artikel heeft de woordvoerder van klager uitvoerig de gelegenheid gehad om de kritiek punt per punt te weerleggen, en hiervoor is zelfs meer ruimte uitgetrokken dan voor het standpunt van Geerts. De formulering over de prijs van het hotel had misschien beter gekund, maar de mogelijk foute indruk is verderop weggewerkt doordat de woordvoerder van Defensie duidelijk mag onderstrepen dat de consul van de Seychellen het hotel heeft gereserveerd tegen een goedkoper tarief dan op de website van het hotel is geafficheerd, wat nog eens aangekondigd wordt met de tussentitel ‘*goedkoop tarief*’. Het klopt niet, zoals klager betoogt, dat het woord ‘levensbelangrijk’ in de mond wordt gelegd van de woordvoerder van de minister. Het woord is enkel gebruikt als een parafrasering, maar niet als een citaat van de woordvoerder en moet gezien worden in de context van het artikel. In het kaderstuk ‘*Het blunderboek van De Crem*’ wordt een overzicht gegeven van verhalen die klager de voorbije maanden in opspraak brachten. Hierover is al uitgebreid bericht in andere media, zonder dat klager het nodig vond om daarover klacht in te dienen. Klager probeert zijn uitspraak over Kleine Brogel, dat ‘iedereen weet dat er nucleaire capaciteit aanwezig is in Kleine Brogel’ te verklaren met de semantische uitleg dat nucleaire capaciteit nog niet hetzelfde is als nucleaire opslag, maar dat is niet overtuigend. Over het incident in de bar in New York zegt klager dat hij zelf niet gebeld heeft. Strikt genomen was het een medewerker van zijn kabinet, maar er mag van worden uitgegaan dat minister en kabinet één en ondeelbaar zijn. Ten slotte klopt het dat de missie naar Zuid-Amerika is afgezegd na kritiek van senator Crombez; de chronologie is wel degelijk juist. *Het Nieuwsblad* en Fabian Lefevère zijn dan ook van mening dat de klacht ongegrond moet worden verklaard.

BESLISSING

Na een analyse van de standpunten van partijen en van de betwiste artikelen komt de Raad voor de Journalistiek tot de bevinding dat de artikelen een aantal kleinere onzorgvuldig-

vervolg op p.19

RUBEN STEEGEN (HBvL), DE MAN DIE 'BASTA' ONTMASKERDE

Jan Backx

Een sympathieke donkere krullenbol, met uitgerafelde jeans en voortbewegend op makkelijk zittend basketschoeisel. Hang hem een elektrische gitaar om de hals en je hebt een jong neefje van *Queen*-virtuoos Brian May. Vierentwintig is *Belang-GvA*-redacteur Ruben Steegen. Amper bedrijvig geworden in het veeleisende journalistenvak, zette hij vorige zomer meteen een prestatie neer waar ouwe confraters stikjaloers op zijn. Gedreven door een gezonde portie achterdocht ontmaskerde hij op zijn doolie eentje het nep-onderzoeksbureau *Data Driven* – geesteskind van Woestijnvis – dat allerlei dolle studieresultaten richting pers had gepompt. Zoals dat Open VLD-stemmers de beste seks hadden. Of dat het de Vlamingen zijn die de dapperste Galliërs waren...

Ruben is volbloed Limburger: geboren in Tongeren, opgegroeid in Bilzen en nu Hasselaar. Over zijn roots: "Mijn pa is loketbediende bij de NMBS en moeder bereddert de huishouding. Als jongetje las ik maar wat graag de krant. Zelf een grote voetballer worden begeesterde me niet echt, maar sportjournalist worden, dat leek me bijzonder leuk. Die mannen zitten toch altijd op de eerste rij bij grote wedstrijden. Tot mijn twaalfde flirtte ik met die beroepskeuze. Maar toen ik naar de unief in Leuven trok, koos ik voor communicatiewetenschappen. Dat ik iets 'in de media' wou gaan doen, lijkt me zo'n stomme uitdrukking. Ik zou wel zien wat het ging worden. Eens op kot nam ik een abonnement op *De Morgen*. Dat had meer met het aantrekkelijk studententarief dan met jeugdige ideologie te maken. Thuis hadden we *Het Belang* en dat bleef ik diagonaal lezen. Een Limburger die dat niet doet, voelt namelijk snel een buikgevoel van hoogverraad rommelen. Na mijn studies in Leuven volgde ik nog een masteropleiding journalistiek aan de Erasmushogeschool in Brussel. Mijn toekomst op de arbeidsmarkt begon er een stuk concreter uit te zien. De stage in de Erasmusperiode bracht me naar *Het Belang van Limburg*: drie leuke maanden. Ik mocht vanaf de eerste dag veel boeiende dingen doen. Eén van mijn eerste reportages ging over duikers onder het ijs van een dichtgevroren plas in de buurt van Maaseik."

Ruben studeerde af in de zomer van 2009 en solliciteerde bij alle kranten. "Mijn stage had blijkbaar een behoorlijke indruk nagelaten want ik mocht al snel beginnen bij *Het Belang*, in het team dat de *Voorkrant* samenstelt. Prettig werk met veel reportages. Mijn mentors waren mensen met een goede pen, die een boeiend weekendverhaal konden neerzetten. Ondertussen proef ik nu ook van de vaak ongepaste actualiteit. Om faits divers te coveren – die gebeuren werkelijk op de meest onmogelijke momenten! – draai ik mee in een *standby*-systeem. Je bent dan pakweg één week per maand klokje rond mobiliseerbaar. Soms slaap je

lekker, andere weken trommelen ze je herhaaldelijk uit bed voor een brand of een ongeluk. In mijn huidige werkbutoop vind ik het prachtig dat we allemaal onze stem hebben in de redactievergaderingen. Alle reporters nemen er aan deel en wie voor de pinnen komt met een goed voorstel mag dat uitwerken."

En die wakkere eigen geest zette hem op het spoor van de *Data Driven*-bedotterij?

Ruben: "Er hadden met een tussentijd van een jaar al wat rare berichtjes geritseld. Meteen na de federale verkiezingen van 2010 dook er wéér zoiets op: de kledij verraadde zozegd het kiesgedrag, aldus een 'studie' die was uitgevoerd voor *Future Fashion*. Al te dol en waard om even te checken, dacht ik. Bij Google was er over *Future Fashion* niets te vinden. Idem dito over haar 'manager', een zekere Bernard Onghuna. Op diens gsm kreeg ik een antwoordaparaat. Raar... de stem deed me denken aan iemand van het radioprogramma *Neveneffecten*..."

"Daags nadien – het gekke persbericht stond ondertussen al wel te prijken in een concurrerende krant – belde die meneer Bernard toch naar mij. Ik uitte mijn twijfel maar hij bleef volhouden dat alles kosjer was. In zijn partijtje blufpoker stuurde hij me het 'onderzoek' dat *Data Driven* zozegd had uitgevoerd. Eigenlijk was het een koud kunstje om *Data Driven* verder te ontmaskeren: een al te dolle website, maffe referenties, een fictief adres én een gsm-nummer dat leidde

naar exact dezelfde bekende voicemail-stem van meneertje Bernard! Klapstuk voor wie wat van de virtuele wereld kent: de *Data Driven*-website werd *ghost* door... Woestijnvis. En zo telefoneerde ik naar dat legendarische productiehuis. Programmadirecteur Olivier Goris moest me gelijk geven. Heel de constructie was opgezet in het kader van een nieuw programma dat we ondertussen allemaal kennen als *Basta* en dat recentelijk mooi werk neerzette met het torpederen van de belspelletjes op tv."

Ruben loopt na zijn puik staaltje onderzoeksjournalistiek zeker niet naast zijn basketschoenen. Momenteel deelt hij met drie goeie vrienden/vriendinnen een ruim appartement in Hasselt. Een commune dus, reageer ik als sixties-fossiel iets te vlotjes. Ruben corrigeert me beleefd maar droogjes: het verloopt allemaal netjes en het is in de eerste plaats kostenbesparend.

Welke dromen huizen er verder nog onder zijn jonge krullenbol? Ruben: "Een lang verblijf in een ver land, ergens in Zuid-Amerika. Of rondtrekken. En in afwachting beleef ik veel plezier aan windsurfen, snowboarden en squashen, voor zover die sporten tenminste passen in mijn agenda van enthousiast concertganger!"

Ruben Steegen met twee Neveneffecten (Foto Cia Jansen)

B In deze maandelijkse rubriek duikt Manus Adriaens in de geschiedenis van de Vlaamse journalistiek. Letter na letter ontdoet hij memorabilia uit het rijkgevolde media-archief van het stof: opmerkelijke uitspraken van perslui uit de afgelopen decennia, miniverhaaltjes die minstens een glimlach opwekken, wijsheden van oude ratten voor beginners in het vak. Een abecedarium voorbij de waan van de dag.

Bang

Bert Verhoye, journalist van *De Nieuwe Gazet*, doopte zijn pen af en toe graag in een inktpot met zwarte humor. Daar had zijn chef Frans Strieleman het soms moeilijk mee. Op een dag stuurde hij zijn ondergeschikte een nota: "Meneer Verhoye, ik zou samen met u willen sterven om te zien wie van ons tweeën het bangst is."

Verhoye, jaren later, niet te beroerd om het toe te geven: "Ik ken inderdaad niemand die zo sereen gestorven is als Frans Strieleman."

Martine Tanghe (foto Belga)

Bankafschrift

Voor je idool mag je iets over hebben... Er was een tijd dat Martine Tanghe door een mannelijke fan geregeld een kopie van zijn bankafschriften kreeg toegestuurd. Zo wilde hij de anker-vrouw er fijntjes op wijzen dat hij voor haar best wel een financieel interessante partij kon zijn.

Barok

"Het leven is: twaalf adjectieven tegelijk", vond Hugo Claus. Vandaar dat de gevierde auteur graag de sportkaterns in de Vlaamse kranten roemde. Dat deed hij al in 1962: "Ik lees de sportbladzijden alvast liever dan de hoofdartikelen. Ze worden met overtuiging en zelfs met hartstocht geschreven. We hebben barokke sportrubrieken. Zelfs ik zou onze sport-journalisten niet kunnen verbeteren."

Bedevaartganger

Van 1962 tot 1965 werd in Rome het Tweede Vaticaans Concilie gehouden. Omdat Joos Leyman de stad Rome goed kende, werd hij de cameraman met wie tv-journalist Julien Peeters op pad trok om deze belangrijke bisschoppenconferentie te verslaan. Cineast Leyman, terugblikkend in 2003 ter gelegenheid van 50 jaar Vlaamse televisie: "Tijdens dat Concilie heb ik Julien Peeters iets strafs weten bewerkstelligen. Een groep Vlaamse bedevaartgangers zou door paus Paulus VI ontvangen worden, maar in laatste instantie was de agenda veranderd. Daarvoor waren die mensen niet bij hem geraakt en keerden ze de volgende dag diep teleurgesteld met het vliegtuig terug naar huis. Toen heeft Julien via zijn kerkelijke kanalen gedaan gekregen dat de paus tijdens zijn eerstvolgende openbare toespraak een boodschap voorlas *per i pellegrini fiaminghi*. Paulus VI zocht ze dan zogezegd met zijn ogen in het publiek op, maar in werkelijkheid moest ik gewoon even wuiven waar ik stond te filmen en toen deed hij alsof hij zwaaide naar 'de Vlaamse pelgrims'. Dat haalde het journaal als bijzondere boodschap van de paus voor onze bedevaarders, terwijl ze in feite al lang in het vliegtuig zaten. Toegegeven, eigenlijk toch wel een *lelijken toer*."

Bedoelen

Sportjournalist Hans Vandeweghe, tegenwoordig aan de

slag bij *Het Nieuwsblad*, is in 2009 nog werkzaam voor *De Morgen*. Hij bezoekt de vanwege dopingperikelen geschorste renner Björn Leukemans.

Vandeweghe: "Ben je vertrouwd met de term *annus horribilis*?"

Leukemans: "Anus ken ik, maar dat bedoel je niet, zeker?"

Bedotten

November 1970. Jos Van Eynde, socialistisch politicus en hoofdredacteur van *Volksgazet*, wordt geïnterviewd door het duo Herman De Coninck en Piet Piryns van *Humo*. De ontmoeting verloopt stroef. Opeens roept Van Eynde geërgerd uit: "Dat is nu al de tweede vraag die mij niet aanstaat. Denkt gij werkelijk dat ik hier zit om u een soort van 'geleid interview' toe te staan? Denkt gij dat ik mijn tijd niet beter kan besteden? Ik ben te oud geworden om me te laten bedotten, verstaat gij?"

Been

Jarenlang werd er op de Vlaamse openbare radio ochtendgymnastiek gegeven. Op een keer vroeg de turnlerares de luisteraars om het linker-been op te heffen, waarna het - blijkbaar vlugger dan voorzien - tijd was voor het nieuws. Tien minuten later, toen het journaal afgelopen was, klonk de kurkdroge stem van omroeper Wim De Lathouwer: "U mag uw been nu weer laten zakken."

Mike Verdrengh (foto Belga)

Beest

Mike Verdrengh, voormalig programmadirecteur van VTM: "Ik herinner me dat onze commerciële directeur Piet Antierens eens op mijn bureau kwam met een groot, lelijk, groen pluchen beest: Amedee, de VTM-tegenhanger van Samson. Ik weet nog altijd niet of hij het deed om mij te kloten, maar hij vroeg op zijn kousenvoeten of we die Amedee niet ergens op de desk van de nieuwslezer konden zetten. In elk geval heeft hij toen van mij een woede-uitbarsting over zich heen gekregen." (*lacht*)

Beklagenswaardig

Jef Anthierens in 1974 in het weekblad *De Post*: "De beklagenswaardigste wezens zijn mensen met een geweten. Die staan voor een onuitvoerbare taak."

Belachelijk

Mannelijke sterren zijn voor journalisten doorgaans makkelijker in de omgang dan vrouwelijke. Daar kan Roel Van Bambost, die meerdere decennia meewerkte aan het film-magazine *Première* van de VRT, over meepraten. "Vrouwen zijn in het algemeen afstandelijker, en soms van een ijdelheid

op het belachelijke af”, zegt hij. “Ooit had ik een afspraak voor een interview met Priscilla Presley. Toen ik de hotelkamer binnenkwam, wist ik niet wat ik zag. De hele kamer was door mevrouw vertimmerd. Overal lagen en hingen lakens, om een zo diffuus mogelijk licht te bekomen. Ze had zelfs witte handschoenen aan. En dat was dan nog niet eens voor een tv-interview, maar voor een artikel in een tijdschrift. Ik weet niet of je dat nog ijdelheid kunt noemen, ik denk dat daar andere woorden voor bestaan.”

België

Jacqueline Goossens, columniste van *De Morgen*, woont al sinds mensenheugenis in de Verenigde Staten. Wat zijn de belangrijkste clichés over België waarmee ze daar wordt geconfronteerd? Goossens: “De chocolade natuurlijk, naast het bier en de wafels. Maar een paar keer heb ik het ook meegemaakt dat iemand zijn ogen begonnen te glinsteren: ‘Belgium? The best weapons in the world!’ Jawel, FN als merk van vertrouwen.”

Beperking

Dichter en voormalig *Humo*-journalist Herman De Coninck in zijn verzamelde essays *Het proza*: “Waarom kunnen kranten zich eigenlijk niet beperken tot hun frontpagina? En alleen verschijnen als er echt nieuws is? Zoals de kranten in *Lucky Luke*, waar er een speciale editie gevent wordt meestal nog tijdens de bankoverval waar ze over gaat? Waar haalt een krant de pretentie vandaan dat zij vol zou moeten staan? De krant is een noodzakelijk kwaad, voor bij het ontbijt. Hoe minder erin staat, hoe sneller je met je werk kunt beginnen.”

Bereikbaar

Wat wordt de volgende stap in de permanente beschikbaarheid van de journalist? Patrick De Witte, (*pdw*), meent het te weten in *Humo*: “Gsm’s, biepers en e-mail hebben we al. Als we nog iets gemakkelijker bereikbaar willen worden, zullen we met digitale infusen moeten gaan werken.”

Beroemd

Televisiepionier Bob Van Bael sprak voor zijn rubriek *Een standpunt in het brandpunt* met tientallen grote figuren van over de hele wereld. Al was het niet altijd even makkelijk om zo’n beroemdheid over de streep te halen. Maar journalist Van Bael had zo zijn eigen methodes om mensen te strikken. Zo slijmde hij tegen de zanger Maurice Chevalier: “U hebt de reputatie dat u graag jonge collega’s helpt. Ik ben een beginnende reporter van een nieuw televisiestation. Dit zou een van mijn eerste interviews moeten worden. U zult dit toch niet doen mislukken?” Waarop Chevalier toestemde, zij het zonder veel enthousiasme. Toen hij na zijn acte de présence in de televisiestudio zijn honorarium van 1000 frank (25 euro) ontving, liet hij zijn minachting voor de aalmoes duidelijk blijken: “Geef het maar aan mijn impresario; ’t is goed voor een paar schoenen.”

Besef

Peter Vandermeersch, die onlangs als hoofdredacteur van *NRC Handelsblad* de tabloidversie van zijn blad boven de doopvont hield: “Weet je wanneer ik begon te beseffen dat internet weleens een bedreiging kon worden voor de papieren kranten? Dat was toen een van mijn kinderen vertelde dat ze op school hadden geleerd dat een krant ‘een stukje internet is dat elke dag op papier wordt geprint’. Dan gaat er

wel iets dagen...”

Beschaving

Privacy en persvrijheid: in de ogen van journalist Hugo Camps zal het altijd “een clash der beschavingen” blijven. Maar niet alleen de populaire magazines gaan in de fout, vindt hij. In zijn ogen zijn ook de vedetten zelf niet vrij te pleiten van schuld. Camps: “Voor veel sterren zijn de *boekskes* de tiet waaraan ze zich voederen. Roepen dat ze geen andere keuze hebben, is iets te kort door de bocht. Hypocriet vooral. Will Tura gaat al vijftig jaar mee en van zijn Jenny weten we alleen dat ze bestaat. Een enkeling weet ook nog dat ze lief is.”

Will Tura en zijn echtgenote Jenny (foto Jørgen Dirks/Belgo)

Besnuffelen

“Interviewen begint met elkaar besnuffelen. Als de andere je dan vertrouwt en dingen vertelt die je tijdens je research niet vond, maakt dat je licht euforisch.” (Frieda Van Wijck)

Bestuursorgaan

Televiesiemaker Mike Verdrengh gooit in 2001 een balletje op: ‘Ik vind dat we de media niet langer mogen overlaten aan journalisten en marketeers alleen, want de consequenties kennen we inmiddels: er is vandaag een opbod – zelfs in de journaals – dat tot de meest vreselijke excessen leidt. In de bestuursorganen van persbedrijven zouden ook dichters en filosofen een plaats moeten krijgen, al was het maar om af en toe eens de vraag te stellen: ‘Waar zijn we in godsnaam mee bezig?’ Als de media in dit tempo grenzen blijven verleggen, knallen we op een dag met z’n allen tegen de muur.”

Betoging

Jan Van Rompaey werkte in de jaren zestig van de vorige eeuw mee aan *Echo*, het tv-programma dat ‘nieuws in de marge’ bracht. Van Rompaey: “Op een dag belde iemand uit Sint-Truiden me op: een boer die problemen had met jagers en daartegen een betoging organiseerde. Het was een onderwerp dat niet meteen voor *Echo* geschikt was, dus wimpelde ik het af met de smoes dat ik op de dag van de betoging al bezet was. Een uur later hing de man echter opnieuw aan de telefoon. Hij vroeg me wanneer ik wél tijd had, want hij wilde die betoging voor mij net zo goed op een andere dag organiseren.”

Bevriend

Een jeugdherinnering van Lynn Verleyen – fotomodel en zangeres in Amerika – aan de tijd dat haar in 1997 overleden vader Frans Verleyen de redactiedirecteur van *Knack* was: “Met het gezin van de latere premier Guy Verhofstadt trokken we op vakantie naar Toscane. Mijn vader had zoveel vrienden in de politiek, dat ik niet zo goed wist wie die Verhofstadt precies was. Ik noemde hem toen gewoon *meneer Konijnentand*.”

Blinddoek

De wet van Murphy, hij bestaat wel degelijk ook in de journalistiek. Zo was radiojournalist Jos Bouveroux er, na veel moeite, ooit in geslaagd een exclusief interview te regelen met een kopstuk van het Iers Republikeins Leger. Bouveroux: “Op een ochtend werd ik geblinddoekt in een auto geduwd

en naar een boerderij gereden. Eenmaal ter plaatse knoopte iemand mijn blinddoek los: ik bleek tegenover iemand te zitten die zich voorstelde als een IRA-militant. Ik klapte mijn bandopnemer open en... mijn hart viel stil: ik was stomweg vergeten er een cassette in te steken. Om door de grond te zinken! Tja, ik heb toen maar gedaan alsof ik alles opnam." Een week later belde zijn contactpersoon hem op: "Wel, wanneer komt dat interview eindelijk op antenne?" Bouveroux antwoordde met veel drama in zijn stem: "Helaas, het mag niet van de bazen. Censuur!"

Boeiend

Als anker van *TerZake* voelde Phara De Aguirre zich weleens gefrustreerd omdat het gesprek na afloop in de foyer soms boeiender was dan het echte interview in de studio. Phara: "Mensen gingen op de rem staan als de camera's liepen, vanuit de gedachte: 'Alles wat ik zeg, kan tegen mij gebruikt worden.' Daarom werd mijn streven voortaan: in de studio zo goed mogelijk de *achterafgesprekken* benaderen."

Jan Van den Berghe (foto België)

Boksen

Toen hij nog de eindredacteur van de talkshows van VTM was, betekende boksen voor Jan Van den Berghe een deugddoende uitlaatklep. Hoezo? "Mensen met wie ik wilde afrekenen, projecteerde ik op een boksbal. En ik moet zeggen: na een ronde of vier ga je een stuk milder door het leven."

Boodschappentas

Radiopresentatrice Lutgart Simoens, jarenlang de stem van het verzoekplatenprogramma *Vragen staat vrij*, kreeg een sneer van recensent Johan Anthierens in *De Standaard*. Hij schreef: "Simoens zou, als moeder van vijf kinderen, beter met een boodschappentas door het leven gaan."

Na haar pensionering vertelde de presentatrice geamuseerd hoe ze weerwraak had genomen: "Ik heb toen een aantal vuilnisbakken afgezocht om een echt lelijke, beschimmelde *netzak* te vinden, heb er een doos maagpillen in gestopt en hem naar de redactie van *De Standaard* gestuurd, ter attentie van Anthierens, zodat iedereen goed kon zien dat hij een boodschappentas kreeg van Lutgart Simoens. En naar het schijnt, was hij daar niet goed van."

Brand

Op 22 mei 1967 brandde het Brusselse warenhuis Innovation af, een ramp die aan maar liefst 323 mensen het leven kostte. Radiojournalist Urbaan De Becker was op dat moment toevallig in de Nieuwstraat boodschappen aan het doen. De Becker: "Boven de Innovation zag ik een verschrikkelijke paddestoelwolk. Het was meteen duidelijk dat er iets heel ergs aan de gang moest zijn. Maar mijn chef maande me aan om terug te keren naar de redactie in het Flageygebouw. Daar zou men dan wel bekijken of het de moeite waard was. Het duurde uiteindelijk uren voor de machine op gang kwam."

Brandstichting

Meervoudig wereldkampioen veldrijden Roland Liboton leerde in de loop van zijn carrière met vallen en opstaan hoe hij met de pers moest omgaan. "Eigenlijk kon ik met de meeste reporters best door één deur", glimlacht hij. "Ik

had maar één aartsvijand en dat was Rob van der Steen, een Nederlander die af en toe ook in Vlaamse bladen publiceerde. Echt, ik heb ooit met het plan rondgelopen om zijn auto in brand te steken. Toen hij me de grond bleef inboren, gaf ik op een dag vier supporters een kannetje benzine en zei: 'Nu mogen jullie de auto van die gast in de fik steken.' Ze waren al op weg, toen ik me toch maar heb bedacht en besloot ze terug te roepen."

Broeden

Joris Jacobs bracht het tot chef sport van *Het Nieuwsblad*. "Sportjournalistiek was een harde job vlak na de Tweede Wereldoorlog", vertelde hij kort voor zijn dood. "Men eiste veel van ons. De sportjournalist was eigenlijk een sukkelaar, hij stond nog lager in de hiërarchie dan diegenen die de ge-

(foto België)

broken armen en benen deden."

Dat ondervond Jacobs aan den lijve toen hij als sportverslaggever begon. Zijn toenmalige chef bij *Het Nieuwsblad* ging op een dag klagen bij Albert De Smaele, de grote baas van de uitgeverij: "Die Jacobs broedt soms veel te lang op een stuk." Waarna De Smaele het opportuun vond om zijn jonge werknemer even bij zich te roepen om hem wat wijze raad te geven: "Meneer Jacobs, voor een sportartikel steekt het zo nauw niet, hoor."

Brousse

In 1957 draaide cameraman Soi Nauwelaerts zijn eerste lange buitenlandse reportage voor de televisienieuwsdienst van de openbare omroep: een verslag van de overlevingstocht van drie weken door Belgische para's in Congo. Dagen van groots en meeslepend leven waren het, waarover Nauwelaerts later aan zijn jongere collega's graag vertelde: "De para's kregen een rantsoen mee, maar als dat op was, moesten ze zelf gaan jagen in de brousse. Zo heb ik in Congo gebakken aap leren eten. Op een dag werd een van de soldaten ziek. Een helikopter kwam hem ophalen, ik mocht meevliegen, maar dat duurde niet lang: op een gegeven ogenblik crashte het toestel in de bomen. Gelukkig was niemand van ons gewond. Leden van een negerstam die het hadden zien gebeuren, zijn toen zo hard op hun tamtam beginnen te kloppen tot het leger ons kwam oppikken."

Bronnen: voor deze aflevering werd gebruik gemaakt van jaargangen van Humo, De Morgen, De Standaard, Het Laatste Nieuws, De Tijd, Knack, De Post en Bonanza.

De **VVBJ / BFFP** (Vlaamse Vereniging van Beeldjournalisten, onderdeel van de Belgische Foto- en Filmpers) roept alle redacties op om voortaan consequent de **naam van de fotograaf** te vermelden bij beelden die worden gepubliceerd. Uiteindelijk gaat het om niks minder dan een aspect van het wettelijk gewaarborgde auteursrecht.

De VVBJ wijst erop dat vooral agentschappen nalaten de auteursnamen van fotografen te vermelden. "Dat doet afbreuk aan het werk én aan de inkomsten van de betrokken fotojournalisten", aldus voorzitter Lieven Van Assche. De VVBJ heeft een online petitiecampagne gelanceerd om haar eis kracht bij te zetten. Zie <http://9524.lapetition.be>. Brieven met de vraag in kwestie vertrekken binnenkort naar alle hoofdredacties.

Op **donderdag 28 april** vindt de eerste **Nacht van de Journalistiek** plaats. Plaats van de afspraak: *The Egg*, het gebouw waar de uitgevers kort geleden onderdak hebben gevonden, gelegen Barastraat 175 in 1070 Brussel (vlakbij het Zuidstation).

Het evenement is in de eerste plaats gericht tot studenten in de journalistiek, voor wie van 18u tot 20u30 workshops worden georganiseerd met bekende mediaprofessionals. Maar vanaf 20u30 is iedereen – dus ook reeds actieve journalisten – welkom voor prijsuitreikingen, hapjes, drankjes en live muziek.

De Nacht van de Journalistiek is een initiatief van de Vlaamse opleidingen journa-

listiek en wordt mee ondersteund door de VDP (Vlaamse dagbladuitgevers), de VVJ, de JAM en het Fonds Pascal Decroos. De minister van Media zal een beloftevolle laatstejaarsstudent bekronen met een prijs in de vorm van een roterende betaalde stage van vier maanden op vier verschillende krantenredacties.

Alle informatie op www.nachtvandejournalistiek.be.

Nog in *The Egg* in Brussel vindt op **vrijdag 6 mei** na de middag de tweede **Staten-generaal van de Media** plaats. Terwijl bij de vorige editie in 2009 nog de crisis en de aanpak daarvan centraal stonden, draait de nieuwe editie rond het thema 'samenwerking'.

Werkgroepen zullen zich buigen over onder meer de archivering van media-archieven, het media-innovatiebeleid, de mediagebruiker van morgen en de uitdagingen ingevolge de internationalisering. In verband met dat laatste zijn ook Google en Apple op de Staten-generaal uitgenodigd.

Het blijft intussen wachten op concrete gevolgen van de vorige Staten-generaal van 19 maart 2009. Naar aanleiding van diverse ontslaggolven op redacties en de aanhoudende devaluatie van journalistieke loon- en arbeidsvoorwaarden, beloofde de Vlaamse minister-president toen wel vanalles, maar veel kwam daarvan tot dusver niet in huis.

Midden vorig jaar gaf minister van Media Ingrid Lieten (sp.a) wel aan VUB-

hoogleraar Katia Segers de opdracht om de arbeidsomstandigheden in de schrijvende en audiovisuele media door te lichten. "Die studie zal evenwel niet aan bod komen op de nieuwe Staten-generaal", aldus Debbie Esmans van het kabinet-Lieten. "Het is wel de bedoeling om nog voor de zomer over de resultaten van deze studie een rondetafel te organiseren met vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers en te bekijken hoe we daarmee verder gaan."

De **Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)** richt voor het eerst een **thesisprijs** in. In aanmerking komen scripties over onderwerpen die aansluiten bij de werkzaamheden van de VRM. Elke student die met succes afstudeert in een media-, marketing-, communicatiegerichte of juridische opleiding kan deelnemen. De winnaar ontvangt € 1.500, de 2^e en 3^e elk € 250. Inzendingen dienen uiterlijk op 1 oktober 2011 ingestuurd te worden.

De Vlaamse Regulator voor de Media is een publiekrechtelijk orgaan dat toezicht uitoefent op de Vlaamse mediasector. Het behandelt aanvragen voor mediavergunningen en staat in voor het toezicht op de mediaregelgeving. Daarnaast omvat de VRM een Kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen.

De **Internationale Federatie van Journalisten (IFJ)** heeft een nieuwe secretaris-generaal: Beth Costa uit Brazilië. Zij volgt de Ier Aidan White op, die 24 jaar het secretariaat van de IFJ heeft geleid.

vervolg van p.14

heden bevatten. Na de aanzet 'Eerst de feiten' wordt in het eerste artikel geschreven dat minister De Crem verbleef "in een peperduur hotel, a rato van 600 euro per nacht en per persoon". Deze passage wordt later in het artikel weliswaar genuanceerd door een reactie op te nemen van het kabinet van de minister dat meedeelt dat er een goedkoper tarief is verkregen. Door de manier waarop de prijs van het hotel bij het begin van het artikel als een feit wordt voorgesteld kan echter, zoals *Het Nieuwsblad* zelf erkent, de indruk ontstaan dat dit ook de effectieve betaalde prijs was.

Tweemaal wordt in het artikel het woord 'levensbelangrijk' gebruikt, waarmee de journalist naar eigen zeggen de reactie van het kabinet parafraseert. Door de term de tweede maal te laten volgen door de mededeling dat het bezoek van de minister de sleur voor de bemanning doorbreekt, krijgt hij, al dan niet gewild, een ironische bijklank.

Ten slotte wordt gesuggereerd dat minister De Crem zijn reis naar Zuid-Amerika heeft afgezegd vanwege kritiek door een senator, terwijl de afgelasting volgens de minister verband hield met het vertrek van Herman Van Rompuy uit de Belgische regering. Door de opname van deze passage in het kaderstuk '*Het blunderboek van De Crem*' kan ten onrechte de indruk gewekt worden dat er een oorzakelijk verband is tussen de afgelasting en de kritiek van de senator.

Bij de beoordeling van de eerste onzorgvuldigheid moet rekening worden gehouden met het feit dat de directe aanleiding van het artikel de kritiek was van een kamerlid op de missie naar de Seychellen, en dat de informatie in het artikel ook gebaseerd was op die kritiek. De journalist heeft op eigen initiatief het standpunt van de woordvoerder van de

minister gevraagd en hierover ook uitvoerig bericht. Het standpunt van de minister heeft zelfs meer ruimte gekregen dan de kritiek van het kamerlid. Als de aanzet van het artikel tot een verkeerde interpretatie zou kunnen leiden, dan wordt dit hierdoor verder in het artikel afdoende gecorrigeerd.

De journalist moet de verklaringen van de geïnterviewde getrouw weergeven (artikel 3 van de Code van de Raad voor de Journalistiek) en moet in zijn berichtgeving het onderscheid maken tussen feitelijke berichtgeving en commentaar (artikel 4 van de Code). Het woord 'levensbelangrijk' werd door de geïnterviewde niet gebruikt. In dit concrete geval meent de Raad evenwel dat de journalist geen beroepsethische fout heeft gemaakt door de reactie van het kabinet op de scherpe kritiek van een volksvertegenwoordiger die de reis 'ronduit onaanvaardbaar' had genoemd, te parafaseren door ze met de term 'levensbelangrijk' samen te vatten. Als die term al een ironische bijklank krijgt, dan heeft dat vooral te maken met de aard van het artikel waarin verslag werd uitgebracht van de kritiek op de zending naar de Seychellen. Wat de feitelijke onzorgvuldigheid in het kaderstuk betreft, meent de Raad voor de Journalistiek dat het hier niet gaat om een fout of een bewuste verdraaiing van de feiten. Op zich is het immers zo dat de afgelasting van de reis chronologisch gebeurde na kritiek van een senator.

Het gaat in deze bijgevolg om onzorgvuldigheden, die volgens de Raad voor de Journalistiek niet van die aard zijn dat zij een beroepsethische fout uitmaken.

Daarom is de Raad voor de Journalistiek van oordeel: de klacht is ongegrond

Brussel, 10 maart 2011

In de prijzen vallen?

Prijs voor Onderzoeksjournalistiek 2011

Voordrachten voor
De Loep tot 16 april 2011

Onderzoeksjournalisten doen vaak baanbrekend werk. Ze roeien op tegen de stroom van bezuinigingen en de waan van de dag. De Loep is een erkenning voor het beste in de Nederlandse en Vlaamse onderzoeksjournalistiek. Ook dit jaar kan een ieder één of meerdere producties voordragen. Om voor de prijs in aanmerking te komen, moet het werk zijn gepubliceerd in de periode 1 april 2010 tot en met 31 maart 2011. Voordrachten kunnen gedaan

worden via de website van de VVOJ:

www.vvoj.nl > De Loep > aanmelden.

De sluitingsdatum is 16 april 2011.

V

V

J

www.vvoj.nl

bestuur@vvoj.nl

www.vvoj.be

Vereniging van Onderzoeksjournalisten